



ΑΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ



ΤΗΣ ΚΑΡΑΜΑΝΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΜΠΙΤΣΑΝΗ ΕΥΓΕΝΕΙΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2012

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ολοκληρώνοντας αυτή την πτυχιακή εργασία, που σηματοδοτεί το τέλος των σπουδών μου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους μου συμπαραστάθηκαν και με ενθάρρυναν όλα αυτά τα χρόνια.

Πρωτίστως ευχαριστώ τους γονείς μου για την υποστήριξη τους τόσο την συναισθηματική όσο και την υλική, όλα αυτά τα χρόνια.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω και στην επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κ. Μπιτσάνη Ευγενεία, η οποία με αντιμετώπισε ανθρώπινα και με βοήθησε να ολοκληρώσω την πτυχιακή μου εργασία.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους τους κατοίκους των Ιωαννίνων στους οποίους δόθηκε το ερωτηματολόγιο για τη βοήθεια που μας προσέφεραν στη συγκέντρωση των στοιχείων.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία έχει θέμα τα κέντρα υποδοχής των μεταναστών στο Νομό Ιωαννίνων. Σκοπός της είναι να διερευνηθεί εάν υπάρχουν τέτοια κέντρα υποδοχής, εάν σε αυτά υφίστανται και κατ' επέκταση κατά πόσο τηρούνται κατάλληλες και ανθρώπινες συνθήκες διαβίωσης και ποιες είναι οι διαδικασίες οι οποίες ακολουθούνται κατά την είσοδο των μεταναστών στη χώρα.

Για να επιτευχθεί ο παραπάνω σκοπός διεξήχθη έρευνα η οποία κατέγραψε τη γνώμη των κατοίκων του Δήμου Ιωαννίνων σχετικά με τα κέντρα υποδοχής των μεταναστών στην περιοχή τους.

Η πτυχιακή εργασία χωρίστηκε σε έξι μέρη. Στο πρώτο κεφάλαιο δίνεται ο ορισμός της μετανάστευσης, γίνεται μια ιστορική αναδρομή του φαινομένου, παραθέτονται οι μορφές και τα αίτια που οδηγούν κάποιον στο να μεταναστεύσει και αναλύονται τα στάδια ένταξης των μεταναστών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο ερευνάται το νομοθετικό πλαίσιο που υφίσταται τόσο στον ευρωπαϊκό χώρο όσο και στον ελλαδικό για την μετανάστευση καθώς επίσης και αναλύεται η μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας. Τέλος μελετώνται οι διαδικασίες που χρειάζονται κατά τη σύλληψη των παράνομων μεταναστών στην χώρα μας.

Στο τρίτο κεφάλαιο μελετάται γενικά η μετανάστευση στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα αναφέρονται στατιστικά στοιχεία για την Ελλάδα ως χώρα αποστολής και υποδοχής μεταναστών και πόσοι έχουν εισέλθει τα τελευταία χρόνια σε αυτήν. Τέλος παρατίθενται στατιστικά δεδομένα για τους αιτούντες άσυλο στη χώρα μας.

Στο τέταρτο γίνεται αναφορά για τα υφιστάμενα κέντρα υποδοχής μεταναστών. Αναλύεται η ευρωπαϊκή και η ελληνική πραγματικότητα για τον αριθμό και τις συνθήκες διαβίωσης σε αυτά, καθώς και για τις διαδικασίες εισόδου που απαιτούνται. Τέλος αναφέρονται τα προβλήματα που υπάρχουν.

Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται ειδική αναφορά για τα κέντρα υποδοχής του Νομού Ιωαννίνων. Αρχικά γίνεται μια στατιστική ανάλυση για τον αριθμό των μεταναστών στο Νομό και κατόπιν αναφέρονται τα κέντρα κράτησης μεταναστών που υπάρχουν.

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο παρατίθεται η έρευνα που έγινε σε 100 κατοίκους του Νομού Ιωαννίνων σχετικά με τα κέντρα υποδοχής της πόλης τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	3
1.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	4
1.2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	5
1.3. ΜΟΡΦΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	7
1.5. ΕΝΤΑΞΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	13
2.1. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	14
2.2. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	16
2.3. Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	20
2.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΛΛΗΨΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ...	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	25
3.1. Η ΕΛΛΑΔΑ ΩΣ ΧΩΡΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	26
3.2. Η ΕΛΛΑΔΑ ΩΣ ΧΩΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	27
3.3. ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	29
3.4. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	40
4.2. ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	45
4.3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	49
4.4. ΤΑ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	51
4.5. ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	59
5.1. ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.....	60
5.2. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	61

5.3. ΚΕΝΤΡΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.....	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΕΡΕΥΝΑ	64
6.1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	65
6.2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	65
6.3.ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	67
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	81
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄	86

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Χώρα προέλευσης μεταναστών στην Ελλάδα χρονικής περιόδου 2001 και 2006.....	30
Πίνακας 2: Γεωγραφική κατανομή του μεταναστευτικού πληθυσμού	31
Πίνακας 3: Κλάδοι απασχόλησης απασχολούμενων μεταναστών κατά φύλο, 2001	33
Πίνακας 4: Στατιστικά στοιχεία ασύλου στην Ελλάδα χρονικής περιόδου 1997-2010	36
Πίνακας 5: Αναγνωρίσεις προσφυγικού καθεστώτος ανά εθνικότητα έτους 2010	38
Πίνακας 6: Χορηγήσεις επικουρικής προστασίας ανά εθνικότητα σε Α΄ βαθμό Έτους 2010.....	39
Πίνακας 7: Συγκριτικός πίνακας συλληφθέντων λαθρομεταναστών για παράνομη είσοδο και παραμονή έτους 2010	39
Πίνακας 8: Πληθυσμός & Διαμένοντες Υπήκοοι τρίτων Χωρών στο νομό Ιωαννίνων....	62
Πίνακας 9: Ηλικία.....	68
Πίνακας 10: Μορφωτικό επίπεδο	69
Πίνακας 11: Απασχόληση.....	69

Πίνακας 12: Γνωρίζετε τι είναι τα κέντρα υποδοχής μεταναστών;	70
Πίνακας 13: Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχουν κέντρα υποδοχής μεταναστών;.....	71
Πίνακας 14: Γνωρίζετε εάν υπάρχουν κέντρα υποδοχής μεταναστών στα Ιωάννινα;	72
Πίνακας 15: Νομίζετε ότι υπάρχει σωστή πολιτική αντιμετώπισης των εισερχόμενων μεταναστών;.....	73
Πίνακας 16: Πιστεύετε ότι οι συνθήκες κράτησης των μεταναστών συμπλέουν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα;	74
Πίνακας 17: Με την παρούσα οικονομική κατάσταση της χώρας πιστεύετε πως η επιδότηση χώρων υποδοχής μεταναστών θα ήταν λανθασμένη;.....	75
Πίνακας 18: Κατά πόσο υφίστανται αρμόδιοι φορείς υποδοχής μεταναστών στα Ιωάννινα;.....	76
Πίνακας 19: Έχετε κάποια επαφή με κάποιο μετανάστη;	77
Πίνακας 20: Η μετανάστευση θα λέγατε ότι μάλλον ωφελεί, ή μάλλον βλάπτει την Ελλάδα;	78
Πίνακας 21: Γνωρίζετε ποιοί μετανάστες δικαιούνται παροχής ασύλου;	79
Πίνακας 22: Θα σας ενοχλούσε η ύπαρξη ενός κέντρου υποδοχής μεταναστών στη γειτονιά σας;	80

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Φύλο ερωτώμενων.....	67
Διάγραμμα 2: Ηλικία	68
Διάγραμμα 3: Μορφωτικό επίπεδο	69
Διάγραμμα 4: Απασχόληση	70
Διάγραμμα 5: Γνωρίζετε τι είναι τα κέντρα υποδοχής μεταναστών;.....	71
Διάγραμμα 6: Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχουν κέντρα υποδοχής μεταναστών;	71

Διάγραμμα 7: Γνωρίζετε εάν υπάρχουν κέντρα υποδοχής μεταναστών στα Ιωάννινα; ...	72
Διάγραμμα 8: Νομίζετε ότι υπάρχει σωστή πολιτική αντιμετώπισης των εισερχόμενων μεταναστών;	73
Διάγραμμα 9: Πιστεύετε ότι οι συνθήκες κράτησης των μεταναστών συμπλέουν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα;	74
Διάγραμμα 10: Με την παρούσα οικονομική κατάσταση της χώρας πιστεύετε πως η επιδότηση χώρων υποδοχής μεταναστών θα ήταν λανθασμένη;.....	75
Διάγραμμα 11: Κατά πόσο υφίστανται αρμόδιοι φορείς υποδοχής μεταναστών στα Ιωάννινα;.....	76
Διάγραμμα 12: Έχετε κάποια επαφή με κάποιο μετανάστη;	77
Διάγραμμα 13: Η μετανάστευση θα λέγατε ότι μάλλον ωφελεί, ή μάλλον βλάπτει την Ελλάδα;	78
Διάγραμμα 14: Γνωρίζετε ποιοι μετανάστες δικαιούνται παροχής ασύλου;.....	79
Διάγραμμα 15: Θα σας ενοχλούσε η ύπαρξη ενός κέντρου υποδοχής μεταναστών στη γειτονιά σας;	80

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μετανάστευση αποτελεί ένα κοινωνικό φαινόμενο το οποίο διαφοροποιείται από κοινωνία σε κοινωνία και από εποχή σε εποχή κατασκευάζοντας παράλληλα και τις ιδιαίτερες στάσεις του πληθυσμού απέναντι στους μετανάστες.

Στο πλαίσιο των δυτικών κοινωνιών, η μετανάστευση αντιμετωπίστηκε αρχικά ως μια φυσιολογική μετακίνηση του πληθυσμού από ένα τμήμα της χώρας ή του κόσμου σε κάποιο άλλο, προκειμένου τα άτομα να αναζητήσουν καλύτερη τύχη και νέες ευκαιρίες και αντιμετωπίστηκε ως μια εκδήλωση της ανθρώπινης φύσης, η οποία αναζητά το νέο, το καινούργιο. Η φυσιολογική αυτή έκφραση της ανθρώπινης συμπεριφοράς νομιμοποιήθηκε από τις ανάγκες του οικονομικοκοινωνικού συστήματος, εφόσον η μετακίνηση του πληθυσμού παρείχε τη δυνατότητα για εξεύρεση των αναγκαίων εργατικών χεριών μειώνοντας το κόστος παραγωγής. Δηλαδή, χρησιμοποιήθηκε για την εξυπηρέτηση των ευρύτερων οικονομικών, κοινωνικών και ιδεολογικών αναγκών των πρώτων βιομηχανικών κοινωνιών, συντείνοντας στην αύξηση του κέρδους διαμέσου της μείωσης του κόστους παραγωγής.

Στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες με την επικράτηση των νέων τεχνολογιών και τη βαθμιαία αντικατάσταση του ανθρώπινου παράγοντα από τη συμμετοχή στην παραγωγική διαδικασία, την τάση εγκαθίδρυσης των ευέλικτων μηχανών, οι οποίες εργάζονται ακατάπαυτα έχοντας τη δυνατότητα να επιλύουν τα όποια προβλήματα ανακύπτουν, η μετανάστευση μετατρέπεται σε κοινωνικό πρόβλημα.

Στη σύγχρονη μορφή της η μετανάστευση αποτέλεσε προϊόν των δομικών κοινωνικών συνθηκών και απαιτήσεων που συνδέονται με την άνιση κατανομή των αγαθών σε παγκόσμια κλίμακα και την παγκοσμιοποίηση των διεθνών επαφών και σχέσεων. Οι τεχνικές ελέγχου και επιτήρησης των δυτικών κοινωνιών κατασκευάζουν τη μετανάστευση ως κοινωνικό πρόβλημα, όταν οι μετανάστες δεν είναι απαραίτητοι για την παραγωγική διαδικασία. Όταν ο αριθμός τους υπερβεί το όριο το οποίο απαιτείται για την ομαλή λειτουργία και διαίωσιση των σχέσεων παραγωγής στιγματίζονται ως ανεπιθύμητοι. Έτσι ο μετανάστης από απαραίτητο λειτουργικό συμπλήρωμα της βιομηχανικής ανάπτυξης και εξέλιξης κατασκευάζεται ως ιδιαίτερη κοινωνική κατηγορία, αναπαριστώντας στο συμβολικό επίπεδο την απειλή για την εθνική και

πολιτιστική ισορροπία και ταυτότητα της κοινωνίας (ο άλλος, ο ξένος). Ο μετανάστης απέκτησε τη φιγούρα του κοινωνικά περιθωριοποιημένου, του αποτυχημένου, ο οποίος στο πλαίσιο της ελεύθερης αγοράς εργασίας και κοινωνίας ήταν υπεύθυνος για την κατάστασή του (ιδεολογία ατομικής ευθύνης).

Ο 20^{ος} αιώνας έχει χαρακτηριστεί ως «ο αιώνας της μετανάστευσης» διότι σημειώθηκαν οι σημαντικότερες πληθυσμιακές μετακινήσεις και αλλαγές στη σύνθεση του πληθυσμού (βίαιες ή ειρηνικές).

Ένα μεγάλο ποσοστό από τα άτομα αυτά που μετακινούνται από χώρα σε χώρα είναι οικονομικοί μετανάστες, οι οποίοι αναζητούν ένα καλύτερο μέλλον γι' αυτούς και τις οικογένειές τους. Οι μετακινήσεις αυτές στις ημέρες μας είναι τόσο συχνές και περιλαμβάνουν τέτοια πληθυσμιακά μεγέθη ώστε προκαλούν αντιδράσεις στο εσωτερικό των χωρών οι οποίες υποδέχονται τους μετανάστες.

Οι αντιδράσεις αυτές, σε συνδυασμό με τα ευρύτερα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά και ιδεολογικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονες κοινωνίες, συχνά οδηγούν στην αύξηση των ρατσιστικών εκδηλώσεων και των φαινομένων της ξενοφοβίας και του εθνικισμού από τα μέλη των δυτικών κοινωνιών απέναντι στους αλλοδαπούς εν γένει.

Όλη αυτή η κινητικότητα οδήγησε τις εκάστοτε κυβερνήσεις στην αναζήτηση τρόπων ελέγχου των μεταναστευτικών ροών, κυρίως των παρανόμων. Η δημιουργία νόμων και η ύπαρξη γενικότερα μίας μεταναστευτικής πολιτικής αποτέλεσε σημαντικό σκοπό των αρχόντων κατά καιρούς. Το πιο πρόσφατο ζήτημα της μεταναστευτικής πολιτικής για την Ελλάδα είναι η διαχείριση των παρανόμων μεταναστών με την δημιουργία υπηρεσίας ασύλου και πρώτης υποδοχής αυτών έως ότου αποφασισθεί η μετέπειτα πορεία τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ



1.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Ως μετανάστευση, τόσο κατά τις κοινωνικές επιστήμες όσο και κατά το Διεθνές Δίκαιο, ορίζεται η μόνιμη ή προσωρινή μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός ατόμου ή ενός κοινωνικού συνόλου.

Η μετανάστευση αποτελεί μια από τις τρεις βασικές δημογραφικές διαδικασίες. Ως διαδικασία μηχανική (τεχνητή) αποτελεί ανανέωση και φθορά ενός πληθυσμού σε αντίθεση με τις άλλες δύο διαδικασίες, τη γεννητικότητα και τη θνησιμότητα, οι οποίες σχετίζονται με την φθορά και την ανανέωση του πληθυσμού.

Θα μπορούσαμε να διακρίνουμε τις εξής ομάδες μεταναστών:

- **Μετανάστες:** Οικιοθελώς μετακινούνται σε άλλη χώρα.
- **Πρόσφυγες:** Μετακινούνται αναγκαστικά.
- **Παλινοστούντες:** Οικιοθελώς επιστρέφουν στη χώρα καταγωγής τους.
- **Επαναπατρισθέντες:** Μετακινούνται προς τη χώρα καταγωγής οργανωμένα ή υποκινούνται συνήθως από κρατικούς φορείς.
- **Εθνικές ομάδες:** Μόνιμοι κάτοικοι κατά τις τελευταίες γενιές, ενσωματωμένοι στο κυρίαρχο πολιτισμικό πλαίσιο.
- **Αυτόχθονες:** Μόνιμοι κάτοικοι από αιώνες, με μικρή επιρροή στο κυρίαρχο πολιτισμικό πλαίσιο.
- **Επισκέπτες:** Έχουν προσωρινή επαφή στον τόπο επίσκεψης όπως είναι π.χ. οι φοιτητές και οι τουρίστες.



1.2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η μετανάστευση των ανθρώπων είναι ένα φαινόμενο πανάρχαιο και καθορίζεται κάθε φορά από διαφορετικούς παράγοντες. Στα προϊστορικά ακόμη χρόνια οι διάφορες ανθρώπινες φυλές ήταν αναγκασμένες να μεταναστεύουν από τον έναν τόπο στον άλλο, προσπαθώντας να επιβιώσουν. Από τα κρύα κλίματα πήγαιναν στα πιο ζεστά, από τα ορεινά στα πεδινά, από τα φτωχά σε καρπούς και κυνήγι μέρη στα περισσότερο πλούσια σε τροφή. Βλέπουμε λοιπόν πως ο κύριος λόγος που δικαιολογούσε τη σταθερή μετανάστευση στο παρελθόν, ήταν η προσπάθεια επιβίωσης.

Ο ίδιος λόγος ισχύει σε σημαντικό βαθμό και σήμερα, όπου η μετανάστευση εμφανίζεται πλέον με καινούριες μορφές. Ενώ στα προϊστορικά χρόνια ήταν γενικό και πολλές φορές αναγκαστικό φαινόμενο, στην ιστορική πια εποχή αρχίζει να διαφοροποιείται, χωρίς όμως να σταματά. Τώρα, μεγάλες ομάδες ανθρώπων μεταφέρονται από τον ένα τόπο στον άλλο, με απώτερο σκοπό την κατάκτηση καινούριων χωρών και την κυριάρχηση των λαών.

Έτσι, από τον αποικισμό των αρχαίων Ελλήνων σε μεγάλες περιοχές της Μεσογείου, με το φαινόμενο να μεγαλώνει κατά τους αλεξανδρινούς χρόνους με την εκλεκτατική πολιτική των Ελλήνων βασιλιάδων εκείνης της περιόδου, φτάσαμε στους νεότερους χρόνους στη μετανάστευση των Ευρωπαίων προς τις άλλες ηπείρους. Η ανακάλυψη καινούργιων ηπείρων, όπως η Αμερική, η Αφρική και η Ασία έδωσε το κίνητρο στους Ευρωπαίους να αποικίσουν σε αυτές εκμεταλλευόμενοι το φυσικό πλούτο που αυτές διέθεταν.

Η μετανάστευση, που άρχισε αυτά τα χρόνια και συνεχίστηκε για αρκετούς αιώνες αργότερα, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην όλη εξέλιξη της ανθρώπινης κοινωνίας. Οι ήπειροι που δεχόταν το μεταναστευτικό κύμα των Ευρωπαίων έχασαν σε σημαντικό βαθμό την πολιτισμική και κοινωνική τους ταυτότητα. Οι επιπτώσεις από αυτήν την μετανάστευση ήταν τραγικές θα μπορούσαμε να πούμε για τους αυτόχθονες κατοίκους καθώς μετατράπηκαν από κυρίαρχοι του τόπου τους σε δούλους.

Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η μετανάστευση παίρνει καινούριες μορφές. Ο πόλεμος έπληξε τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες και τις οδήγησε σε βαθιά οικονομική κρίση. Τις συνέπειές της προσπάθησε να αποφύγει σημαντικός αριθμός Ευρωπαίων,

μεταναστεύοντας στις ΗΠΑ, οι οποίες δεν είχαν θιγεί άμεσα από την παγκόσμια σύρραξη αλλά βιάδιζαν σταθερά κι ανοδικά προς την κατάκτηση της παγκόσμιας ηγεμονίας.

Παρόλα τα μέτρα που πάρθηκαν από τις κυβερνήσεις, η διαρροή των φτωχών Ευρωπαίων προς τις ΗΠΑ συνεχίστηκε και μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όπου χιλιάδες άτομα ξεκληρίστηκαν, ξεσηκώθηκαν και κυνηγήθηκαν από τους τόπους τους και μεταφέρθηκαν, είτε εθελοντικά είτε συχνά με τη βία, σε όλα τα μέρη της γης.

Μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η Γερμανία, οι ΗΠΑ κι ο Καναδάς άρχισαν σιγά-σιγά να γίνονται οι παγκόσμιες αγορές εργατικής δύναμης, οι οποίες εξασφάλιζαν το εργατικό τους δυναμικό από τα φτωχά οικονομικά κράτη, όπως ήταν εκείνη την εποχή η Ελλάδα, η Ισπανία, η Τουρκία και ορισμένα κράτη της Ασίας.

Η δυνατότητα απορρόφησης όλων αυτών των μισθωτών εργατών από οικονομικά ασθενέστερα κράτη, δόθηκε στις παραπάνω χώρες εξαιτίας της τεράστιας οικονομικοτεχνικής ανάπτυξης που είχαν κατά τα μεταπολεμικά χρόνια. Οι ΗΠΑ βγήκαν οικονομικά ενισχυμένες από τον πόλεμο όπως επίσης και η Γερμανία, η οποία παρότι νικήθηκε, κατόρθωσε μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα να γίνει μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης. Η Γερμανία λοιπόν εκμεταλλεύτηκε τη δυνατότητα αγοράς φτηνότερης εργατικής δύναμης ανοίγοντας τις πόρτες της στους μετανάστες από όλη την Ευρώπη. Εκείνη την χρονική περίοδο τεράστιος αριθμός Ελλήνων, κυρίως από τις βόρειες αγροτικές περιοχές της χώρας μας, φεύγει με κατεύθυνση τις ευρωπαϊκές χώρες και πιο πολύ προς τη Γερμανία, ζητώντας όχι μόνο δουλειά αλλά ένα καλύτερο μέλλον.

Τα προβλήματα αποκατάστασης των μεταναστών ήταν σχετικά εύκολα όσο η ζήτηση από τα οικονομικώς δυνατότερα κράτη ήταν μεγάλη, σε αντίθεση με τη σημερινή εποχή όπου η οικονομική κρίση έχει θίξει ακόμα και τα ισχυρά οικονομικά κράτη. Έτσι, μεγάλος αριθμός μεταναστών αναγκάζεται να επαναπατριστεί και να προσαρμοστεί στις καινούργιες καταστάσεις.

Η μετανάστευση είναι ένα φαινόμενο το οποίο συναντάται μόνιμα στην Ελλάδα είτε με τη μορφή των Ελλήνων μεταναστών είτε με τη μορφή των αλλοδαπών μεταναστών που έρχονται στη χώρα μας. Σήμερα είναι ένα αρκετά πολύπλευρο κι ιδιόμορφο πρόβλημα τόσο για την Ελλάδα όσο και για τους κατοίκους της και αντιμετωπίζεται με τις συμβάσεις που έχουν συνάψει οι εκάστοτε κυβερνήσεις.

1.3. ΜΟΡΦΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Η μετανάστευση, χρησιμοποιώντας ορισμένα κριτήρια, μπορεί να διακριθεί στις εξής κατηγορίες (Τσαούσης 1985:16):

1) Με κριτήριο το κράτος διακρίνεται σε:

- i. *Εσωτερική* ή
- ii. *Εξωτερική* όπου «η μετανάστευση γίνεται στα όρια ενός Κράτους ή πέρα απ' αυτό» (Τσαούσης, 1985: 35).

2) Με κριτήριο την πρόθεση μετανάστευσης διακρίνεται σε:

- i. *Εκούσια* με σκοπό να μειωθούν οι στερήσεις και ν' αυξηθούν οι απαιτήσεις των μεταναστών.
- ii. *Αναγκαστική* λόγω των πολιτικών, θρησκευτικών ή άλλων διώξεων (Τσαούσης, 1985: 37).

3) Με κριτήριο την προβλεπόμενη διάρκεια παραμονής διακρίνεται σε:

- i. *Προσωρινή* όταν η μετανάστευση γίνεται σε ορισμένο χρονικό διάστημα, ανάλογα με τον χρόνο που απαιτείται για την διευθέτηση των υποθέσεων, καθώς υπάρχει πάντα η πρόθεση της επανόδου. Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία ορίζει σαν προσωρινή την μετανάστευση σε μια χώρα του εξωτερικού για παραμονή μικρότερη από ένα έτος ή την αναχώρηση λόγω ναυτολόγησης (Χλέτσος, 2002: 28).
- ii. *Μόνιμη* όταν η μετανάστευση είναι αδύνατον να καθοριστεί χρονικά ή είναι αβέβαιης διάρκειας και δεν υπάρχει πρόθεση επανόδου από τον μετανάστη. Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία ορίζει σαν μόνιμη την μετάβαση σε μια ξένη χώρα για εγκατάσταση που διαρκεί πάνω από ένα έτος (Χλέτσος, 2002: 28).

4) Με κριτήριο τον τόπο προορισμού διακρίνεται σε:

- i. *Ηπειρωτική*
- ii. *Υπερπόντια* ανάλογα, «με το αν στην μετακίνηση από χώρα σε χώρα, παρεμβάλλεται ή όχι θάλασσα και η χώρα της

μετανάστευσης ανήκει σε άλλη ήπειρο» (Μπαγκαβός και Παπαδοπούλου, 2003:6)

1.4. ΑΙΤΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Τα αίτια που γεννούν το φαινόμενο της μετανάστευσης είναι ποικίλα κι εξαρτώνται από τις συνθήκες που επικρατούν κατά δεδομένη κάθε φορά χρονική περίοδο τόσο στους τόπους της προγενέστερης διαμονής των μεταναστών όσο και στους τόπους αποδημίας τους.

Τα βασικά κίνητρα των πρώτων μεταναστών ήταν η ανάγκη εξεύρεσης τροφής, η επιβίωση και ο φόβος μιας ισχυρότερης δύναμης. Αργότερα όμως, λειτούργησαν και άλλα κίνητρα για τις μετακινήσεις τους όπως, η θρησκευτική καταδίωξη, η πολιτική καταπίεση, οι οικονομικές δυσκολίες και η επιθυμία ν' αποφύγουν τις κυρώσεις κάποιου νόμου.

Τα βασικά όμως αίτια μετακίνησης του ανθρώπου είναι τα εξής:

- Το Περιβάλλον: «η γεωγραφική θέση του τόπου παραμονής πολλών φυλών δεν ευνοούσε την διαβίωση τους. Αν βρίσκονταν κοντά στην έρημο ή μέσα σ' αυτή, ήταν αδύνατον να καλλιεργήσουν την γη και αν βρίσκονταν σε πεδιάδες ήταν εκτεθειμένοι στις καιρικές συνθήκες, τις επιδρομές του εχθρού ή άλλους κινδύνους. Παρατηρήθηκαν έτσι μετακινήσεις και εγκαταστάσεις ολόκληρων λαών σε πιο εύφορα εδάφη ή χώρους που προφυλάσσονταν από βουνά» (Βγενόπουλος, 1998: 42).
- Οι Πληθυσμιακές πιέσεις: η έκταση της γης δεν ήταν συχνά αρκετή για να θρέψει τον πληθυσμό ενός τόπου και ανάγκαζε πολλούς να φύγουν. «Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται συνήθως στα νησιά που η καλλιεργήσιμη γη περιορίζεται από την θάλασσα και η αύξηση του πληθυσμού οδηγεί στην ανεπάρκεια των αγαθών. Όταν λοιπόν ο νησιωτικός πληθυσμός αυξάνεται παρατηρείται έντονο το φαινόμενο της

οργανωμένης μετανάστευσης των ανθρώπων που φεύγουν αναζητώντας καινούριες πατρίδες» (Βγενόπουλος, 1998:42).

- Οι Φυσικές καταστροφές: Οι πλημμύρες, η ξηρασία και ο παγετός που καταστρέφουν τις καλλιέργειες εξαναγκάζουν συχνά τα άτομα να μετακινηθούν για εύρεση τροφής σε πιο γόνιμα περιοχές.
- Η Θρησκευτική καταδίωξη: Λέγεται ότι είναι στην ανθρώπινη φύση η προσπάθεια του ανθρώπου να πείθει τους αλλόθρησκους για να υιοθετήσουν την δική του θρησκεία ή να καταδιώκει και να προσπαθεί να εξολοθρεύσει κάποιους που δεν συμμορφώνονται.
- Τα Πολιτικά κίνητρα: Οι μεταναστεύσεις με πολιτικά κίνητρα, που συναντώνται συχνά στην εποχή μας, συνέβαιναν ίσως από την εποχή της ανάπτυξης των πρώτων αυτοκρατοριών που ήταν αρκετά ισχυρές, ώστε να υποτάσσουν τις μειονότητες.
- Τα Οικονομικά αίτια: Πολλά άτομα μεταναστεύουν συνήθως, όταν οι οικονομικές συνθήκες απασχόλησης στην χώρα υποδοχής είναι πιο ευνοϊκές από τις συνθήκες στην χώρα αποστολής και εκτός από τις αμοιβές που είναι πιο υψηλές, παρέχονται με συμβόλαια ανάλογη εργασία, ασφαλιστική κάλυψη, οικογενειακά επιδόματα, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, στέγη και άλλα μέσα που δημιουργούν στον μετανάστη συναίσθημα ασφάλειας όμοιο σχεδόν μ' εκείνο που είχε στην πατρίδα του.
- Άλλοι κοινωνικοί λόγοι: «Η μετανάστευση γίνεται επίσης και για οικογενειακούς λόγους, όταν οι γονείς θέλουν να ζήσουν κοντά στα παιδιά τους ή τα εγγόνια τους, για λόγους ανεύρεσης συντρόφου για την δημιουργία οικογένειας, ειδικά για τις γυναίκες, που επιθυμούν να ξεφύγουν από το συχνά στενό κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον» (Κοντογιάννη, 1994: 214).

Από την πρώτη κιόλας στιγμή της εμφάνισης του φαινομένου της μετανάστευσης στον ελλαδικό χώρο, έγινε αντιληπτό ότι το μεγαλύτερο τμήμα των μεταναστών μετακινούταν στην Ελλάδα είτε για την προσφορά μισθωτής εργασίας είτε για αναζήτηση δουλειάς. Μέχρι και σήμερα η συντριπτική πλειοψηφία των αλλοδαπών ανήκει στη κατηγορία του μετανάστη μισθωτού. Δεν είναι, λοιπόν, τυχαίο, ότι και η ελληνική πολιτεία επιχειρεί να προσαρμόσει ανάλογα το νομικό καθεστώς για τους αλλοδαπούς.

1.5. ΕΝΤΑΞΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Ο κύριος προβληματισμός που κατέχει σήμερα τις χώρες υποδοχής μεταναστών επικεντρώνεται στο κατά πόσον οι κοινωνίες τους είναι «ώριμες» να δεχτούν το μεγάλο όγκο των μεταναστών και κυρίως κάτω από ποιες προϋποθέσεις και με ποιες ενέργειες είναι δυνατόν οι μετανάστες να ενταχθούν στην κοινωνία της χώρας υποδοχής, ώστε η συνύπαρξη με τους ντόπιους να είναι ομαλή. Προβληματίζει, δηλαδή, η κοινωνική ένταξη των μεταναστών, η οποία δείχνει πώς «μεταβάλλονται οι σχέσεις τους ατομικά αλλά και συλλογικά, σε επίπεδο κοινοτήτων με τον πληθυσμό της χώρας υποδοχής» (Κασιμάτη 2006).

Η ύπαρξη και η λειτουργία του εθνικού κράτους γενικά μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι είναι το δομικό χαρακτηριστικό που δημιουργεί και τις κοινωνικές ομάδες με βάση το κριτήριο της εθνικότητας. (Πετράκου 2001).

Σε μια «πολυπολιτισμική» κοινωνία αναπτύσσονται θεσμικές διαφορές μεταξύ μιας «εγκατεστημένης ομάδας», η οποία αντιπροσωπεύει την ομάδα της πλειονότητας, και μιας «εξωτερικής ομάδας», η οποία περιλαμβάνει την «ξένη» ή τις ξένες μειονότητες. (Treibel 1993). Το «ξένο» εκλαμβάνεται ως απειλή του «δικού μας». Προκαταλήψεις και εχθρικές παραστάσεις τίθενται στην προκειμένη περίπτωση σε ενέργεια. Όλοι αυτοί, που ανήκουν στη «Δική μας-Ομάδα», ωθούνται μέσα από το ενδιαφέρον για την κοινή πίστη να ενεργούν κατά συγκεκριμένο τρόπο και να υιοθετούν τις «εθνοκεντρικές προκαταλήψεις» αυτής της ομάδας. Η υιοθέτηση των «δικών μας» συλλογικών χαρακτηριστικών και προκαταλήψεων αποτελεί απόδειξη του να ανήκει κάποιος στην ομάδα (Hansen 1996). Όσο μεγαλύτερη είναι η «οροθέτηση» της «δικής μου» ομάδας από την «ξένη», τόσο σοβαρότερες γίνονται οι προκαταλήψεις της «δικής μου» απέναντι στην «ξένη».

Από τα παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η ένταξη των μεταναστών είναι σε μεγάλο βαθμό ευθύνη της χώρας υποδοχής. Αν οι μετανάστες παίζουν θεμελιακό ρόλο για την ανάπτυξη της κοινωνίας τους τότε η επιθυμία της πολιτείας να εντάξει όλες αυτές τις ομάδες σε ένα εθνικό σύνολο εκφράζεται με πολιτικές και στρατηγικές μη διαχωριστικών γραμμών, ομογενειοποίησης και κοινωνικής συνοχής των ομάδων αυτών (Κασιμάτη 2006).

Το βασικό δίλημμα των «πολυπολιτισμικών» κοινωνιών μπορεί να διατυπωθεί ως ακολούθως: Αφενός όλα τα μέλη μιας φιλελεύθερης κοινωνίας έχουν (ως αρχή αν όχι εμπράκτως) το δικαίωμα να απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες. Αφετέρου, έχουν επίσης το δικαίωμα να είναι διαφορετικοί.

Η αντίφαση ανάμεσα στις απαιτήσεις για ίσα δικαιώματα και για το δικαίωμα στη διαφορετικότητα τονίζεται προς το παρόν από δύο κυρίως τάσεις: Καταρχήν, έχει γίνει ξεκάθαρο στις δημόσιες συζητήσεις, σχεδόν 80 χρόνια μετά τη διακήρυξη της αυτοδιάθεσης των λαών, ότι τα εθνικά κράτη είναι «πολυπολιτισμικά» και κάθε ιδεολογία που διακηρύττει πως μόνο άνθρωποι «του δικού τους έθνους» θα έπρεπε να ζουν σε μία χώρα, είναι δυνητικά επικίνδυνη. Σε «πολυπολιτισμικές» κοινωνίες, που βρίσκονται υπό «μεταναστευτική πίεση» και ζουν διάφορες εθνοτικές-πολιτισμικές ομάδες, πρέπει το «όνειρο» μιας εθνικά ομοιογενούς κοινωνίας να ξεχασθεί και να αναγνωρισθεί η εθνοτική - πολιτισμική πολλαπλότητα.

Σεβασμός και αναγνώριση των πολιτισμικών στοιχείων μιας άλλης κουλτούρας δεν σημαίνει βεβαίως αποδοχή, χωρίς κριτική, όλων των κανόνων αυτής της κουλτούρας. Η ένταξη σε ένα σύγχρονο κράτος με δημοκρατικό καθεστώς μπορεί να δημιουργήσει μια διαλογική κατάσταση, όπου οι αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γίνονται κοινός παρανομαστής για όλες τις ομάδες και τα άτομα που συνθέτουν το κράτος. Για να είναι συμπαγής έστω και λίγο αυτού του είδους η κοινωνία, είναι απαραίτητοι κοινοί παρονομαστές. Η αναγνώριση της πολιτισμικής πολλαπλότητας που δεν συγκρούεται με τις αρχές των οικουμενικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορεί να δημιουργήσει ένα πρότυπο κράμα. Η «ολοκληρωτική» μη αναγνώριση των πολιτισμικών στοιχείων της κάθε κουλτούρας είναι που οδηγεί στην εθνικιστική έξαρση και το φονταμενταλισμό και όχι η αναγνώριση των στοιχείων αυτών που καθιστούν τα άτομα ικανά να συμμετέχουν ενεργά στο σύγχρονο κράτος.

Η ένταξη περνάει κυρίως μέσα από την απασχόληση για τις σύγχρονες κοινωνίες. Αυτή είναι μία διαπίστωση που προωθούν τα επίσημα όργανα εθνικά και ευρωπαϊκά και που χαιρεί αποδοχής από το σύνολο των ευρωπαϊκών κοινωνιών (Παπαδοπούλου 2006). Η ένταξη των μεταναστών είναι γενικώς μια πολύπλοκη διαδικασία, για την οποία υπάρχουν «προϋποθέσεις» για να πραγματοποιηθεί τόσο από την πλευρά της χώρας υποδοχής και την κοινωνία της όσο και από τους ίδιους τους μετανάστες. Η κοινωνική ένταξη των μεταναστών στην Ελλάδα περνά μέσα από τη νομιμοποίηση της μετανάστευσής τους στην Ελλάδα και από την ένταξή τους στην ελληνική αγορά

εργασίας, οπότε αποκτούν εκείνα τα οικονομικά μέσα που θα τους επιτρέψουν να εκπληρώσουν τους λόγους της μετανάστευσής τους (Κασιμάτη 2006).

Η έλλειψη νομικής και πολιτικής προστασίας προς τους μετανάστες «αφήνει εκτεθειμένους τους μετανάστες στην ατομική και συλλογική αυθαιρεσία» (Πετράκου 2001). Οι μετανάστες ζουν σε ένα εχθρικό περιβάλλον χωρίς κανένα δικαίωμα και η υπόστασή τους ορίζεται μόνο από την ιδιότητα τους ως φθηνή εργατική δύναμη στην ανεπίσημη πλευρά της οικονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο:
ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ



2.1. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Επειδή η μετανάστευση είναι ένα φαινόμενο παγκόσμιο η Ευρωπαϊκή Ένωση και κατ' επέκταση και η Ελλάδα οδηγήθηκαν στη θέσπιση του νομικού της πλαισίου για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν από το φαινόμενο της μετανάστευσης.

Το 1991 τέθηκε σε εφαρμογή η Συμφωνία Σένγκεν σύμφωνα με την οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση απέκτησε ενιαία σύνορα.

Το 1999 με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ εφαρμόστηκαν στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα πολιτικές που αφορούν:

- το έλεγχο των εξωτερικών συνόρων,
- το άσυλο,
- τα δικαιώματα υπηκόων τρίτων χωρών και
- την διαχείριση των μεταναστευτικών ροών.

Στο Συμβούλιο του Τάμπερε το 1999 αποφασίστηκε:

- η συνεργασία με τις χώρες προέλευσης των μεταναστών,
- ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου,
- η δίκαιη μεταχείριση υπηκόων τρίτων χωρών και
- ένα πλαίσιο νόμιμης μετανάστευσης αλλά και λήψη μέτρων κατά της παράνομης μετανάστευσης.

Όμως το 2001 στο Συμβούλιο του Λάακεν διαπιστώθηκε ότι οι στόχοι που είχαν τεθεί στο Συμβούλιο του Τάμπερε δεν υλοποιήθηκαν και για το λόγο αυτό συμφωνήθηκε να ενισχυθεί η συνεργασία των χωρών για το μεταναστευτικό ζήτημα.

Το 2005 στο Συμβούλιο της Σεβίλλης συζητήθηκαν τα προγράμματα επαναπατριsmού / επανεισδοχής παράνομων μεταναστών αλλά και η φύλαξη των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το 2003 στο Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης έγινε μια πρόταση για δημιουργία της Ευρωπαϊκής δύναμης FRONTEX (ειδική δύναμη φύλαξης των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης), ενώ την ίδια χρονιά στο Συμβούλιο των Βρυξελλών τέθηκε το Πρόγραμμα Χάγης 2005-2010 που είχε τις εξής προτεραιότητες:

- η διευκόλυνση της νόμιμης μετανάστευσης, η καταπολέμησης της «μαύρης εργασίας» και ο έλεγχος της παράνομης μετανάστευσης,
- η μεταναστευτική πολιτική γίνεται πλέον ατζέντα των εξωτερικών υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- συζητιέται η ενσωμάτωση των μεταναστών και
- αποφασίζεται ένα κοινό σύστημα απόδοσης ασύλου για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το 2004 υλοποιείται η απόφαση του Συμβουλίου της Θεσσαλονίκης και ιδρύεται η FRONTEX¹ (Ευρωπαϊκή δύναμη φύλαξη των συνόρων) η οποία συντονίζει την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων. Η FRONTEX συνδέεται στενά με άλλους εταίρους της Κοινότητας και της ΕΕ με σκοπό την ασφάλεια των εξωτερικών συνόρων, όπως είναι η EUROPOL, η CEPOL, η OLAF, την τελωνειακή συνεργασία και τη συνεργασία όσον αφορά τους φυτοϋγειονομικούς και κτηνιατρικούς ελέγχους, αποβλέποντας στην προώθηση της γενικής συνοχής.

Από τους βασικούς της σκοπούς είναι:

- να επικουρεί τα κράτη μέλη στην εκπαίδευση των εθνικών συνοριακών φυλάκων, μεταξύ άλλων με την καθιέρωση κοινών προδιαγραφών εκπαίδευσης,
- να πραγματοποιεί αναλύσεις κινδύνου,
- να παρακολουθεί τις εξελίξεις των ερευνών σχετικά με τον έλεγχο και την επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων,
- να επικουρεί τα κράτη μέλη σε περιπτώσεις που απαιτείται αυξημένη τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή στα εξωτερικά σύνορα και παρέχει στα κράτη μέλη την αναγκαία στήριξη για την οργάνωση κοινών επιχειρήσεων επαναπατρισμού.

Το 2005 στο Συμβούλιο των Βρυξελλών αντιμετωπίζεται σφαιρικά η μετανάστευση και αποφασίζεται η συνεργασία των χωρών προέλευσης, διέλευσης και προορισμού των μεταναστών.

¹ <http://www.24grammata.com/?p=4777>

Το 2007 στο Συμβούλιο των Βρυξελλών ιδρύεται το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών για την περίοδο 2007-2013.

Το 2008 στο Συμβούλιο των Βρυξελλών εγκρίνεται το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Μετανάστευση και το Άσυλο και αποφασίζεται:

- η οργάνωση της νόμιμης μετανάστευσης βάση δυνατοτήτων κάθε κράτους-μέλους (σε επίπεδο αγοράς εργασίας, στέγασης και κοινωνικών υπηρεσιών κ.ά.) και η ενθάρρυνση της ενσωμάτωσης,
- η καταπολέμηση παράνομης μετανάστευσης - επαναπατριsmός,
- η ενίσχυση φύλαξης συνόρων και δ
- η Ευρώπη συγκροτείται ως χώρα ασύλου.

Την επόμενη χρονιά (2009) ψηφίζεται το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης (2010-2014) και αποφασίζεται:

- ο μηχανισμός αξιολόγησης συμφωνιών επανεισδοχής, β
- οι συμφωνίες επανεισδοχής με χώρες όπως Αφγανιστάν ή Ιράκ,
- η χρηματοδότηση για υποδομές σε τρίτες χώρες για διαχείριση της παράνομης μετανάστευσης και
- ο διάλογος με τρίτες χώρες για αποφυγής των ανθρωπιστικών τραγωδιών της παράνομης μετανάστευσης (λόγω επικινδυνότητα μεθόδων μετανάστευσης.)

2.2. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στην Ελλάδα το νομοθετικό πλαίσιο για τη μετανάστευση άρχισε να εφαρμόζεται τα τελευταία χρόνια λόγω της αθρόας εισδοχής μεταναστών στη χώρα μας και κυρίως από το 1990 με την έναρξη της μεταναστευτικής πολιτικής της χώρας μας. Στη συνέχεια αναφέρονται οι κυριότεροι νόμοι που θεσπίστηκαν στην πάροδο των χρόνων για την επίλυση του μεταναστευτικού ζητήματος.

Νόμος 1975/1991² με τίτλο «είσοδος, έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης προσφύγων και άλλες διατάξεις». Μέχρι τότε υπήρχε μόνο ο Νόμος 4310/1929, ήταν ανεπαρκής αφού αφορούσε ζητήματα των προσφύγων από την Μικρά Ασία. Ο νέος Νόμος 1975/1991 καθορίζει τις προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής μεταναστών στην Ελλάδα αλλά και την απέλαση όσων ήταν χωρίς νομικές διατυπώσεις. Η ποινή φυλάκισης έως πέντε χρόνια προβλέπεται με τον Νόμο αυτό σε όποιον εισέρχεται παράνομα στην Ελλάδα.

Νόμος 2910/2001³ με τίτλο «Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις». Παρόλο που ο νόμος 1975/1991 ήταν αυστηρός οι παράνομες μεταναστευτικές ροές αυξάνονταν και δημιουργήθηκε η ανάγκη για αντιμετώπιση του ζητήματος, αναγνωρίζοντας ότι οι μετανάστες συμβάλουν στην οικονομία και στην κοινωνία. Ο νέος Νόμος μεταφέρει την μεταναστευτική πολιτική από το υπουργείο Δημόσιας Τάξης στο Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Παράλληλα μειώνεται από 15 σε 2 έτη ο απαιτούμενος χρόνος διαμονής του μετανάστη για το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση. Επιπλέον, οι ανήλικοι μετανάστες αποκτούν το δικαίωμα στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Επίσης κατοχυρώνεται η πρόσβαση των μεταναστών στο σύστημα δικαιοσύνης και κοινωνικής προστασίας και ρυθμίζεται η πολιτογράφηση.

Νόμος 3386/2005⁴ με τίτλο «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια» ο οποίος θεωρείται βασικό νομοθέτημα της Ελληνικής μεταναστευτικής πολιτικής. Με τον νέο Νόμο μειώνεται η γραφειοκρατία ενοποιώντας την άδεια εργασίας και διαμονής μεταναστών σε ένα έγγραφο. Γίνεται καμπάνια νομιμοποίησης παράτυπων μεταναστών και ενσωματώνεται η κοινοτική οδηγία 2003/86 για την οικογενειακή επανένωση των μεταναστών. Επίσης ενσωματώνεται η κοινοτική οδηγία 2003/109 για το καθεστώς του επί μακράν διαμένοντος αλλοδαπού με συμπλήρωση πενταετούς διαμονής στην Ελλάδα και τη γνώση της Ελληνικής γλώσσας, του πολιτισμού και της ιστορίας. Παράλληλα προβλέπονται ποινικές, οικονομικές και διοικητικές κυρώσεις σε όσους παρέχουν υπηρεσίες σε παράνομους μετανάστες/υπηκόους τρίτων χωρών.

² ΦΕΚ 184, τ. Α΄

³ ΦΕΚ 91, τ. Α΄

⁴ ΦΕΚ 212, τ. Α΄

Νόμος 3386/2007⁵ με τίτλο «*Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης*». Με τον Νόμο αυτό διευκολύνονται οι μετανάστες στην εξαγορά του 20% των ενσήμων που απαιτούνται να συμπληρώσουν για να ανανεώσουν την άδεια παραμονής τους. Επίσης οι γονείς μεταναστών μπορούν να νομιμοποιούνται όταν τα παιδιά τους φοιτούν στην πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Νόμος 3838/2010⁶ με τις προϋποθέσεις απόκτησης Ελληνικής ιθαγένειας. Τροποποιείται ο κώδικας Ελληνικής ιθαγένειας ο οποίος βασιζόταν στην αρχή του δικαίου του αίματος. Με τον νέο Νόμο τα παιδιά μεταναστών αποκτούν την Ελληνική ιθαγένεια με την γέννηση τους στην Ελλάδα με προϋπόθεση ότι οι δυο γονείς διαμένουν στη Ελλάδα μόνιμα και νόμιμα για 5 συνεχόμενα έτη. Επίσης παιδιά μεταναστών τα οποία έχουν παρακολουθήσει τουλάχιστον 6 έτη ελληνικού σχολείου, κατοικούν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα, δικαιούνται την ελληνική ιθαγένεια. Οι αλλοδαποί οι οποίοι επιθυμούν την πολιτογράφηση ως Έλληνες θα πρέπει να διαμένουν νόμιμα για επτά συνεχόμενα έτη, να έχουν λευκό ποινικό μητρώο, γνώση ελληνικών, ομαλή ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή αλλά και εξοικείωση με τους θεσμούς του πολιτεύματος.

Τα παραπάνω νομοθετικά πλαίσια καλύπτουν ένα μεγάλο τμήμα του μεταναστευτικού ζητήματος που απασχολεί την Ελλάδα, υπάρχει όμως και ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα που προέκυψε τα τελευταία χρόνια και αφορά την πληθώρα των παράνομων μεταναστών που κατακλύζουν την χώρα. Οι μετανάστες αυτοί όταν συλλαμβάνονται κρατούνται σε κέντρα κράτησης ή κρατητήρια. Ο συνωστισμός και οι απάνθρωπες συνθήκες που επικρατούν οδήγησαν στην δημιουργία Νόμων για τις διαδικασίες παροχής ασύλου έπειτα από σύσταση της διεθνούς αμνηστίας. Έτσι προέκυψαν τα κέντρα υποδοχής μεταναστών.

Ο Νόμος 3907/11⁷ «*Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής*», προσαρμόσε την ελληνική νομοθεσία σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «*σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενοντών υπηκόων τρίτων χωρών*» και λοιπές διατάξεις.

Σε αυτόν τον Νόμο θεσπίστηκε η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής των μεταναστών και προσφύγων η οποία αποτελεί αυτόνομη υπηρεσία που υπάγεται απευθείας στον

⁵ ΦΕΚ 263, τ. Α΄

⁶ ΦΕΚ 49, τ. Α΄

⁷ ΦΕΚ 215, τ. Α΄

Υπουργό Προστασίας του Πολίτη. Αποστολή της είναι η υποδοχή αλλοδαπών, που συλλαμβάνονται λόγω παράνομης εισόδου ή διαμονής στην Ελλάδα, σε συνθήκες που να εξασφαλίζουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα δικαιώματά τους, σύμφωνα με τις απαραίτητες διεθνείς υποχρεώσεις της Χώρας. Η υποδοχή αυτή, εκτός του να διασφαλίζει τις άμεσες βιοτικές ανάγκες των αλλοδαπών, περιλαμβάνει ορισμένες σημαντικές διαδικασίες, όπως η εξακρίβωση της ταυτότητάς τους, η καταγραφή τους, ο ιατρικός έλεγχος και η ψυχοκοινωνική στήριξη, η ενημέρωσή τους για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και η μέριμνα για άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, όπως τα ασυνόδευτα παιδιά και τα θύματα βασανιστηρίων.

Όταν υποβάλλεται αίτηση για χορήγηση ασύλου ή άλλης μορφής διεθνούς προστασίας, η απόφαση θα λαμβάνεται αμέσως από την Υπηρεσία Ασύλου. Αλλοδαποί που δεν θα συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις να παραμείνουν νόμιμα στη χώρα, θα απελαύνονται. Οι σχετικές διαδικασίες θα διεκπεραιώνονται από περιφερειακές υπηρεσίες πρώτης υποδοχής σε συνεργασία με τα περιφερειακά γραφεία ασύλου, που θα δημιουργηθούν τους επόμενους μήνες σε όλη την ελληνική επικράτεια, σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου. Σε συνάρτηση με τις παραπάνω υπηρεσίες θα δημιουργηθούν και τα ανάλογα κέντρα υποδοχής –διαμονής μεταναστών, μέχρι να αποφασισθεί τι θα γίνει με την αίτηση ασύλου τους.

Η απρόσκοπτη λειτουργία των υπηρεσιών πρώτης υποδοχής θα έχει ως αποτέλεσμα την τήρηση της τάξης και την ενίσχυση του αισθήματος ασφάλειας των Ελλήνων πολιτών, δεδομένου ότι θα γίνεται αποτελεσματικότερη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, καθώς και το σεβασμό των δικαιωμάτων των αλλοδαπών.

Επιπρόσθετα να σημειώσουμε ότι από τον Αύγουστο τού 2012 υφίσταται η Επιχείρηση υπό την ονομασία «Ξένιος Ζευς» την οποία ξεκίνησε το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Η επιχείρηση αυτή αφορά την σύλληψη παρανόμων μεταναστών σε όλη την Ελλάδα. Επιπρόσθετα, αν και ο κωδικός «Ξένιος Ζευς» παραπέμπει σε φιλοξενία η επιχείρηση έχει σκοπό να αποτρέψει την τυχόν είσοδο μεταναστών από την Συρία και από άλλες χώρες αλλά και να διώξει για μία ακόμη φορά, τους μετανάστες από την πρωτεύουσα.

2.3. Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Οι ευρωπαϊκές χώρες οι οποίες δέχτηκαν μεγάλα κύματα μεταναστών προχώρησαν στη διαδικασία νομιμοποίησής τους και άρχισαν να εφαρμόζουν συγκεκριμένες πολιτικές. Στην προσπάθειά τους να περιορίσουν τον αριθμό των παράνομων μεταναστών κατέφευγαν είτε σε κατασταλτικά μέτρα είτε σε μέτρα αποδοχής τους (διαδικασία νομιμοποίησης μεταναστών).

Τα κατασταλτικά μέτρα που είναι κυρίως διοικητικά μέτρα αφορούν:

- τον έλεγχο εισόδου ενός ατόμου στη χώρα,
- τη δυνατότητα παραμονής του και
- τη δυνατότητα εργασίας στη χώρα αυτή.

Τα μέτρα για τον έλεγχο της εισόδου των μεταναστών στη χώρα είναι ως ένα βαθμό επιτυχή, κατορθώνοντας να περιορίσουν την παράνομη μετανάστευση. Από την άλλη η παγκοσμιοποίηση δημιουργεί πιέσεις για μεγαλύτερη κινητικότητα πληθυσμών με αποτέλεσμα η επιτυχία των ελέγχων να περιορίζεται. Η αποτελεσματικότητα των μέτρων ως προς την απαγόρευση της παραμονής και εργασίας αυτών που ήδη είναι μέσα στη χώρα είναι μάλλον περιορισμένη. Όπως επισημάνεται και από τον Tarinos (2000), η ευρωπαϊκή αλλά και η αμερικανική εμπειρία δείχνουν ότι η λήψη μέτρων εναντίον των επιχειρηματιών που απασχολούν παράνομους μετανάστες είναι αναποτελεσματική.

Γενικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο διαπιστώνονται ότι η μη ύπαρξη ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής υποκαθίσταται από ένα άτυπο κοινό προσανατολισμό της μεταναστευτικής πολιτικής των κρατών – μελών, ο οποίος συνίσταται στην χορήγηση αδειών εισόδου ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε ανειδίκευτο ή εξειδικευμένο, κατά περίπτωση, αλλοδαπό εργατικό δυναμικό, διαμορφώνοντας σταδιακά το μοντέλο της προσωρινής, εποχικής και επιλεκτικής μετανάστευσης, το οποίο αυξάνει σημαντικά το οικονομικό όφελος των χωρών υποδοχής και ταυτόχρονα το κοινωνικό κόστος για τους μετανάστες και τις οικογένειές τους.

Όσον αφορά τα κατασταλτικά μέτρα στην περίπτωση της Ελλάδας δηλαδή του ελέγχου των συνόρων τα αποτελέσματα δεν είναι αρκετά ικανοποιητικά. Η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής της τοποθεσίας και της αντικειμενικής αδυναμίας πλήρους ελέγχου των συνόρων δε μπορεί να σταματήσει την τεράστια εισροή μεταναστών.

Η μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα, όπως έχει εφαρμοστεί τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, διακρίνεται κυρίως από την διάσταση της σταδιακής νομιμοποίησης των μεταναστών. Παράλληλα η κεντρική και η περιφερειακή διοίκηση καθώς και η τοπική αυτοδιοίκηση που υλοποιούν την μεταναστευτική πολιτική δεν έχουν επιτύχει υψηλά επίπεδα αποτελεσματικής λειτουργίας και εξυπηρέτησης των μεταναστών.

Τι είναι όμως νομιμοποίηση στην ουσία; Με την νομιμοποίηση δίνεται η δυνατότητα στις εκάστοτε κυβερνήσεις να γνωρίζουν την ταυτότητα και τις δυνατότητες των μεταναστών με σκοπό την καλύτερη απορρόφησή τους σε διάφορους τομείς. Παράλληλα αποτρέπουν την απασχόληση των παρανόμων μεταναστών. Επίσης, με την νομιμοποίηση θεωρείτε ότι μειώνετε και η εγκληματικότητα καθώς έχοντας νόμιμη εργασία οι μετανάστες οδηγούνται σε ένα νόμιμο τρόπο ζωής, αποφεύγοντας κατ' αυτόν τον τρόπο και την εργασιακή εκμετάλλευση από τον εργοδότη. Εδώ όμως ξεκινάνε τα προβλήματα καθώς ο εργοδότης για να απασχολεί ένα μετανάστη νόμιμα θα πρέπει να πληρώνει και τις ανάλογες εισφορές, πράγμα που πολλοί εργοδότες αποφεύγουν, οπότε δημιουργείτε ένας φαύλος κύκλος καθώς οι μετανάστες μην μπορώντας εύκολα να εργαστούν ως νόμιμοι οδηγούνται στην παραοικονομία.

Το 1996 η ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι η διαδικασία νομιμοποίησης θα περιλαμβάνει δύο στάδια

1. την πράσινη κάρτα, διαμονή για μεγάλο χρονικό διάστημα και
2. την λευκή, διαμονή για μικρό διάστημα.

Σε αυτό το σημείο όμως πρέπει να σημειωθεί ότι έχουν δοθεί ελάχιστες πράσινες κάρτες από τότε καθώς απαραίτητη προϋπόθεση για την χορήγησή της είναι ορισμένος αριθμός ενσήμων που πρέπει να έχουν οι μετανάστες, τα οποία όμως οι περισσότεροι φυσικά και δεν διαθέτουν αφού εργάζονται χωρίς ασφαλιστική κάλυψη.

Πράγματι η πλειοψηφία των μεταναστών δεν είναι εγγεγραμμένοι στην κοινωνική ασφάλιση, δεν δικαιούνται επιδόματα ανεργίας, οι αμοιβές τους πολλές φορές είναι χαμηλότερες απ' αυτές που προβλέπουν οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας, αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην οικογενειακή επανένωση και απουσιάζει η προβληματική και η αντίληψη της μητρικής γλώσσας και κουλτούρας.

Κατά συνέπεια, αναδεικνύεται η αναγκαιότητα μίας νέας προσέγγισης της μεταναστευτικής πολιτικής με την αποσαφήνιση του στόχου της αφομοίωσης ή της προσωρινότητας των μεταναστών στις χώρες υποδοχής.

Μια τέτοια, όμως, προοπτική απαιτεί συλλογική αντιμετώπιση στη διαμόρφωση των αναγκαίων πολιτικών για την διαχείριση των ροών των μεταναστών, έτσι ώστε να καταστούν ωφέλιμες, τόσο για τις χώρες υποδοχής, όσο και για τους ίδιους τους μετανάστες και τις χώρες προέλευσής τους.

Βέβαια, οι συνθήκες ελέγχου και οι μηχανισμοί καταστολής, η γραφειοκρατία, η χαμηλού επιπέδου κοινωνική υποδομή για τους μετανάστες δεν θα πρέπει να αποτελέσουν παράγοντες αναστολής του σχεδιασμού και της υλοποίησης μίας νέας μεταναστευτικής πολιτικής, υπακούοντας στα συμφέροντα των κυρίαρχων μηχανισμών και πολιτικό-οικονομικών ομάδων.

Πράγματι, τα χαρακτηριστικά της λειτουργίας των φορέων σχεδιασμού και άσκησης μεταναστευτικής πολιτικής του δημόσιου τομέα στην Ελλάδα, που δυσχεραίνουν την συλλογική αντιμετώπιση των αναγκαίων πολιτικών για την διαχείριση των ροών των μεταναστών, είναι ο συγκεντρωτισμός, ο έντονος ιεραρχικός χαρακτήρας, η κυριαρχία γραφειοκρατικών κανόνων, με έμφαση στον νομικισμό και τη φορμαλιστική προσέγγιση προβλημάτων και το μη κατάλληλο στελεχιακό δυναμικό.

Συλλογική αντιμετώπιση της αναγκαίας μεταναστευτικής πολιτικής σημαίνει ανάληψη δράσεων, επιτυχείς συνεργασίες για την άσκηση πολυδιάστατων πολιτικών, για όλες τις μορφές και τις διαφοροποιήσεις σε χώρο και σε χρόνο του μεταναστευτικού φαινομένου. Αυτό σημαίνει ιστορικό και κοινωνικό προσδιορισμό καθώς και σχεδιασμό πολιτικών που να λαμβάνουν υπόψη τις υλικές συνθήκες, τις ανάγκες, αλλά και τα προβλήματα που υπάρχουν στον κοινωνικό-οικονομικό χώρο, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε τοπικό επίπεδο. Η Ελλάδα δεν διαθέτει συγκεκριμένη πολιτική ένταξης των μεταναστών με αποτέλεσμα να νιώθουν απομονωμένοι και ξένοι σε μια φιλόξενη χώρα που επιμένει να μην τους ενσωματώνει στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο.



2.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΛΛΗΨΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Οι παράνομοι μετανάστες εάν συλληφθούν κατά την είσοδό τους στη χώρα, οι διαδικασίες που ακολουθούνται είναι οι εξής:

- Βάση του νόμου 3386/2005 οι αλλοδαποί που δεν διαθέτουν άδεια διαμονής θεωρούνται παράνομοι και συλλαμβάνονται, λόγω υψηλού κόστους όμως δεν επαναπροωθούνται στη χώρα τους, οπότε πρέπει να εγκαταλείψουν την χώρα με δικά τους έξοδα.
- Για τους αλλοδαπούς που προέρχονται από την Αλβανία πλέον χρειάζεται μόνο διαβατήριο ή σχετικά έγγραφα ότι έχουν ελεγχθεί στα σύνορα. Αν όμως δεν διαθέτουν τίποτα από αυτά επαναπροωθούνται άμεσα στη χώρα τους.
- Οι αλλοδαποί υπήκοοι χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης κινούνται ελεύθερα.
- Οι αλλοδαποί προερχόμενοι από χώρες όπως Ιράκ, Πακιστάν, Σομαλία, Μπαγκλαντές κ.ά. χωρίς άδεια παραμονής συλλαμβάνονται και κρατούνται για χρονικό διάστημα τριών μηνών. Μόλις παρέλθουν οι τρεις μήνες αφήνονται ελεύθεροι και χορηγείται σε αυτούς προθεσμία τριάντα ημερών για να εγκαταλείψουν την χώρα με δικά τους έξοδα. Σε περίπτωση που συντρέχουν κάποιοι ιδιαίτεροι λόγοι, όπως πολιτικοί διωγμοί, πόλεμος, ο αλλοδαπός μπορεί εντός τριών εξαμήνων να κάνει αίτηση πολιτικού ασύλου.

Ένας μετανάστης για να διαμείνει για κάποιο χρονικό διάστημα στην ελληνική επικράτεια θα πρέπει να διαθέτει άδεια διαμονής αλλιώς θα πρέπει να καταθέσει αίτηση για να του χορηγηθεί. Βάση του Νόμου 3386/2005 μετά την είσοδό του στη χώρα και πριν από την λήξη της θεώρησης εισόδου θα πρέπει να υποβάλει την αίτησή του. Αν ήδη διαθέτει άδεια διαμονής θα πρέπει να την ανανεώσει δυο μήνες πριν την λήξη της όσον αφορά τις εκπρόθεσμες. Ανανέωση γίνεται και ένα μήνα μετά την λήξη τους.

Οι αιτήσεις για χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής κατατίθενται στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του αιτούντος και από εκεί τη

διαβιβάζουν στην Υπηρεσία Αλλοδαπών της Περιφέρειας. Για τις άδειες διαμονής που εκδίδονται από το Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης η σχετική αίτηση κατατίθεται στη αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου.

Επιπρόσθετα υπάρχει και ο Νόμος 3536/2007 για την επίλυση διαφόρων προβλημάτων που προέκυπταν από τον Νόμο 3386/2005.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο:

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ



3.1. Η ΕΛΛΑΔΑ ΩΣ ΧΩΡΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Ο ελλαδικός χώρος μέχρι και τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα τροφοδοτούσε επιλεκτικά τα αστικά κέντρα των βαλκανικών περιοχών της οθωμανικής αυτοκρατορίας, την Πόλη, τα παράλια της Μ. Ασίας και την Αίγυπτο. Η άνοδος των εθνικιστικών κινημάτων στα βαλκάνια ανέκοψε τα ρεύματα αυτά, η έξοδος όμως θα συνεχιστεί, με μειωμένη όμως ένταση, μέχρι και τις παραμονές των βαλκανικών πολέμων.

Αυτή η έλξη προς την Οθωμανική Αυτοκρατορία περιορίζεται όλο και περισσότερο λόγω της κατάρπτωσής της, ενώ προς το τέλος του 19^{ου} αιώνα ένα νέο κύμα μαζικής φυγής αναπτύσσεται από την παλαιά Ελλάδα προς τις ΗΠΑ. Νεαρά κυρίως άτομα προερχόμενα κατεξοχήν από τις αγροτικές περιοχές της κεντρικής και δυτικής Πελοποννήσου, περιοχές οι οποίες ήταν προσανατολισμένες στην καλλιέργεια της σταφίδας ή έμμεσα εξαρτώμενες από αυτή, κατέφευγαν στις ΗΠΑ, μια χώρα που απορρόφησε δεκάδες εκατομμύρια άτομα από τις ευρωπαϊκές και τις ασιατικές χώρες. Αυτή η αφαιμάξη για την χώρα μας, επιλεκτική δημογραφικά και γεωγραφικά (Κοτζαμάνης 1987), ήταν σημαντική στο βαθμό που ανάμεσα στο 1888 και το 1919 η Ελλάδα των 2,5 εκατομμυρίων χάνει το 15-20% περίπου του πληθυσμού της. Η μαζική αυτή φυγή ανακόπτεται με την υιοθέτηση περιοριστικών μεταναστευτικών Νόμων στις ΗΠΑ, ενώ το κενό που δημιουργήσε θα υπερκαλυφθεί στη συνέχεια από τους πρόσφυγες της Μικρασιατικής Καταστροφής.

Τις δυο μεσοπολεμικές δεκαετίες, θα ακολουθήσει μια δεύτερη περίοδος μαζικής φυγής (1945-1977) με 1,3 εκατομμύρια περίπου μεταναστευτικές εξόδους («μόνιμοι μετανάστες»), ενώ εκτιμήθηκε ότι η καθαρή μετανάστευση ανερχόταν σε 650.000 άτομα. Οι μεταπολεμικοί μετανάστες κατευθύνονται αρχικά στις ΗΠΑ και τις άλλες υπερωκεάνιες χώρες, τον Καναδά και την Αυστραλία και εν συνεχεία στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, κυρίως στη Δυτική Γερμανία η οποία απορροφούσε το 85% περίπου της ενδοευρωπαϊκής μετανάστευσης.

Οι εξόδοι αυτές που ετησίως κατά μέσο όρο μετρούσαν 27.000 άτομα, αφαιρούσαν το 1/3 περίπου του θετικού φυσικού ισοζυγίου (80.000 ετησίως), ενώ παράλληλα η εισροή ομογενών από την Αίγυπτο, την Τουρκία και τις χώρες της

Ανατολικής Ευρώπης στη διάρκεια της ίδιας περιόδου θα μετριάσει απλώς τις αρνητικές επιδράσεις της νέας αυτής μαζικής φυγής.

Η έξοδος αυτή ανακόπτεται προσωρινά στις αρχές του 1970 για να συνεχιστεί με ηπιότερους ρυθμούς μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Ταυτόχρονα αρχίζει και η μαζική παλιννόστηση των μεταναστών της προηγούμενης περιόδου.

3.2. Η ΕΛΛΑΔΑ ΩΣ ΧΩΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Στην Ελλάδα η εισροή των μεταναστών έχει αλλοιώσει τη γνωστή μέχρι πρότινος πληθυσμιακή ομοιογένεια. Είναι πλέον γνωστό ότι η Ελλάδα μετατράπηκε από χώρα αποστολής σε χώρα υποδοχής μεταναστών μέσα σε λίγα μόλις χρόνια στα τέλη της δεκαετίας του 1980 (Τριανταφυλλίδου 2005). Συγκεκριμένα, μεταξύ 1971 και 1985 630.000 άτομα επέστρεψαν στη χώρα μας, επιλέγοντας ως τόπο εγκατάστασής τους τα αστικά κέντρα, σε ένα ποσοστό 70%.

Η δεκαετία του 1980-1990 είναι μια μεταβατική περίοδος στο βαθμό που η περιορισμένη πλέον μετανάστευση, κυρίως από την Θράκη, συνυπάρχει αφενός μεν με την παλιννόστηση τόσο των μεταναστών των προηγούμενων δεκαετιών όσο και των ομογενών και των πολιτικών προσφύγων από την πρώην Σοβιετική Ένωση και τις άλλες χώρες του «υπαρκτού σοσιαλισμού», αφετέρου δε με την είσοδο ξένων εργαζομένων προερχομένων αρχικά από ασιατικές και αφρικανικές χώρες και στη συνέχεια από τις πρώην ανατολικοευρωπαϊκές χώρες. Τα πρότερα έντονα ρεύματα παλιννόστησης θα ατονήσουν στη συνέχεια, ενώ αντιθέτως τα ρεύματα εισόδου θα εντατικοποιηθούν με την κατάρρευση των καθεστώτων στην Αν. Ευρώπη και ειδικότερα με τις διαδοχικές κρίσεις στη Αλβανία, οδηγώντας στην Ελλάδα οικονομικούς μετανάστες και ομογενείς τόσο από τη γειτονική αυτή χώρα όσο και από τις χώρες της ΕΣΣΔ. Σε μικρότερο βαθμό εξακολούθησε δε και ο επαναπατρισμός Ελλήνων μεταναστών από τη Δυτική Ευρώπη, την Αμερική και την Αυστραλία, καθώς και η μετανάστευση πολιτών αναπτυγμένων χωρών, όπως για παράδειγμα το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και άλλες (Τριανταφυλλίδου 2005).

Με την άφιξη εκατοντάδων χιλιάδων οικονομικών και πολιτικών μεταναστών-προσφύγων από τις Βαλκανικές χώρες, όπως και από χώρες του τρίτου κόσμου, στην αρχή με κατεύθυνση προς την υπόλοιπη Ευρώπη, στη συνέχεια με σαφή και εμφανή πρόθεση να εγκατασταθούν μόνιμα στην Ελλάδα, άλλαξαν «οι εσωτερικές ισορροπίες και το κοινωνικό ισοζύγιο» της χώρας (Κούρτοβικ 2001). Έτσι, διευρύνθηκε ο πολιτισμικός χάρτης της Ελλάδας και από «μονοπολιτισμικός» έγινε «πολυπολιτισμικός» (Αθανασίου 2001). Για την Ελλάδα ήταν πρωτόγνωρο αυτό το φαινόμενο γιατί η Ελλάδα, κατά κανόνα ήταν χώρα αποστολής μεταναστών στη μακραίωνη ιστορία της (Κασιμάτη 2006).

Σήμερα στην Ελλάδα συναντούμε ένα «μωσαϊκό μεταναστών» που προέρχονται από χώρες διαφορετικού πολιτισμικού, ιστορικού, πολιτικού και κοινωνικού επιπέδου. Αυτό είναι επόμενο να δημιουργεί προβλήματα συνύπαρξης με τους ντόπιους, προβλήματα που έχουν ως αφετηρία τη διαφορετικότητά τους σε πολλούς τομείς, όπως είναι η θέση τους στην ελληνική αγορά εργασίας και οικονομία και η περιορισμένη κοινωνική τους παρουσία στην τοπική κοινωνία (Κασιμάτη 2006).

Η Ελλάδα, ως χώρα υποδοχής μεταναστών, καλείται να αλλάξει κοινωνική, θρησκευτική και κυρίως εκπαιδευτική πολιτική και να αναγνωρίσει τα προβλήματα και αιτήματα των ανθρώπων από άλλες εθνοτικές-πολιτισμικές ομάδες, που ζουν σ' αυτή.



3.3. ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τα απογραφέντα άτομα με ξένη υπηκοότητα ανέρχονται το 1981 σε 177.00, μόλις το 2% του συνολικού πληθυσμού, εκ των οποίων το 60% σχεδόν προέρχονταν από τις πλέον αναπτυγμένες χώρες και πιο συγκεκριμένα το 30% από την ΕΟΚ, το 11% από την Κυπριακή Δημοκρατία, το 13% από τις ΗΠΑ και το 4% από την Ωκεανία.

Η ακριβής ποσοτική διάσταση των μεταναστευτικών ροών είναι δύσκολο να απεικονισθεί από τα επίσημα στοιχεία, επειδή οι περισσότεροι από τους αλλοδαπούς που εισήλθαν στην Ελλάδα στη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 ήταν παράνομοι. Αντίθετα, το μεταναστευτικό απόθεμα μπορεί να προκύψει από τα αποτελέσματα των απογραφών (Παπαδοπούλου 2006).

Κατά την περίοδο 1991-2001 ο πληθυσμός της Ελλάδας αυξήθηκε κατά 7% , μια αύξηση που οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στις μεταναστευτικές μετακινήσεις, ενώ ο πληθυσμός των αλλοδαπών σχεδόν πενταπλασιάστηκε. Οι αλλοδαποί που προέρχονται από χώρες εκτός της Βαλκανικής Χερσονήσου διπλασιάστηκαν, ενώ οι προερχόμενοι από τις βαλκανικές χώρες πολλαπλασιάστηκαν φτάνοντας στο 64% των αλλοδαπών. Οι Αλβανοί παραμένουν πλειονότητα με ποσοστό 87%. Στη συνολική αύξηση των αλλοδαπών οι προερχόμενοι από χώρες των Βαλκανίων συνέβαλλαν κατά 77% (Κακλαμάνη, Ανδρουλάκη, 2006).

Με βάση τα στοιχεία της απογραφής του 2001 ο αριθμός των μεταναστών στην Ελλάδα ανέρχονταν σε 762.191 άτομα από τα οποία οι 391.674 ήταν απασχολούμενοι, δηλαδή 9,5% του συνολικού εργατικού δυναμικού (ΕΣΜΕ, 2001), και στην πλειοψηφία τους μισθωτοί (348.455 αλλοδαποί), δηλαδή 13% του συνόλου των απασχολούμενων αλλοδαπών.

Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν ότι ο αριθμός των αλλοδαπών υπερτετραπλασιάζεται σε σχέση με το 1981. Επίσης η κατανομή τους ανά χώρα διαφέρει ριζικά αυτής του 1981, στο βαθμό που σχεδόν το 70% του συνόλου προέρχεται από 8 πρώην ανατολικές χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Αλβανίας, και μόνο το 15% προέρχεται από τις πλέον αναπτυγμένες χώρες.

**Πίνακας 1: Χώρα προέλευσης μεταναστών στην Ελλάδα χρονικής περιόδου 2001
και 2006**

Χώρα υπηκοότητας	2001		2006		
	Σύνολο	% ανά εθνικότητα	Σύνολο		% ανά εθνικότητα
Σύνολο	796,713		695,979	Σύνολο	
Αλβανία	443,55	55.7	Αλβανία	481,663	69.2
Βουλγαρία	37,23	4.7	Βουλγαρία	43,981	6.3
Γεωργία	23,159	2.9	Ρουμανία	25,375	3.6
Ρουμανία	23,066	2.9	Ουκρανία	19,785	2.8
ΗΠΑ	22,507	2.8	Πακιστάν	15,83	2.3
Κύπρος	19,084	2.4	Ρωσική Ομοσπονδία	13,635	2.0
Ρωσική Ομοσπονδία	18,219	2.3	Γεωργία	13,254	1.9
Ηνωμένο Βασίλειο	15,308	1.9	Ινδία	10,043	1.4
Γερμανία	15,303	1.9	Μολδαβία	9,92	1.4
Ουκρανία	14,149	1.8	Αίγυπτος	9,461	1.4
Πολωνία	13,378	1.7	Φιλιππίνες	6,465	0.9
Πακιστάν	11,192	1.4	Συρία	5,747	0.8
Αυστραλία	9,677	1.2	Μπανγκλαντές	5,661	0.8
Τουρκία	8,297	1.0	Αρμενία	4,687	0.7
Ιταλία	7,953	1.0	Σερβία-Μαυροβούνιο	3,691	0.5
Αίγυπτος	7,846	1.0	Κίνα	2,041	0.3
Αρμενία	7,808	0.9	Πολωνία	1,855	0.3
Ινδία	7,409	0.9	ΗΠΑ	1,769	0.3
Ιράκ	7,188	0.9	Νιγηρία	1,632	0.2
Καναδάς	6,909	0.9	ΠΑΓΜ	1,406	0.2

Πηγή: ΕΣΥΕ, (1) Απογραφή 2001, Απογραφή Πληθυσμού 2001: Πραγματικός Πληθυσμός κατά Νομό, Υπηκοότητα & φύλο. (2) ΕΣΥΕ. Μεταναστευτική κίνηση πληθυσμού κατά υπηκοότητα και φύλο – 2006

Η πλειοψηφία των μεταναστών (78,6%) κατοικεί σε αστικές περιοχές και το 21,4 % σε αγροτικές περιοχές. Ειδικότερα το 48,8% των μεταναστών είναι στην περιφέρεια Αττικής και το 12,6 στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

Πίνακας 2: Γεωγραφική κατανομή του μεταναστευτικού πληθυσμού

Περιφέρεια / Νομός	Σύνολο πληθυσμού	Γεωγραφική κατανομή	% ξένων πολιτών στον πληθυσμό
		Ξένοι υπήκοοι	
Αττική	34,3	47,3	10
Κεντρική Μακεδονία	17,1	13,1	5,6
Θεσσαλία	6,9	4,2	4,5
Δυτική Ελλάδα	6,8	4,8	5,2
Πελοπόννησος	5,8	6,3	7,9
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	5,6	2,2	2,9
Κεντρική Ελλάδα	5,5	5,2	6,9
Κρήτη	5,5	5,7	7,6
Ήπειρος	3,2	2,1	4,8
Δυτική Μακεδονία	2,8	1,2	3,1
Νότιο Αιγαίο	2,8	3,8	10
Βόρειο Αιγαίο	1,9	1,3	5,1
Ιόνιο	1,9	2,6	9,6
Σύνολο Ελλάδας %	10.964.020	796.713	7,3

Πηγή: ΕΣΥΕ, (1) Απογραφή 2001, Απογραφή Πληθυσμού 2001: Πραγματικός Πληθυσμός κατά Νομό, Υπηκοότητα & φύλο.

Η μεγαλύτερη συγκέντρωση μεταναστευτικού πληθυσμού σε απόλυτους αριθμούς και ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού παρατηρείται στο νομό της Αττικής. Μεγάλες συγκεντρώσεις του μεταναστευτικού πληθυσμού παρατηρούνται επίσης στα νησιά του Νοτίου Αιγαίου, το Ιόνιο, την Κρήτη και την Πελοπόννησο.

Οι μετανάστες αποτελούν ένα σημαντικό τμήμα του εργατικού δυναμικού της χώρας και η συμμετοχή του αλλοδαπού πληθυσμού, εκτός των χωρών της Ε.Ε., στην απασχόληση φαίνεται να είναι υψηλότερη στην Ελλάδα από το μέσο Ευρωπαϊκό όρο. Έτσι η Ελλάδα αποτελούσε εξαίρεση με τα ποσοστά απασχόλησης να είναι υψηλότερα για τους αλλοδαπούς σε σύγκριση με τους Έλληνες και τους πολίτες χωρών της Ε.Ε. που ζουν στην Ελλάδα, ενώ και τα ποσοστά ανεργίας των μεταναστών φαίνεται να είναι χαμηλότερα από αυτά του γηγενούς πληθυσμού. Η εικόνα αυτή εξηγείται από τη νεαρή ηλικιακή κατανομή του μεταναστευτικού πληθυσμού στην Ελλάδα αλλά και από τη συγκέντρωση των μεταναστών σε θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2001 ο ξένος πληθυσμός εντάσσεται στην συντριπτική του πλειοψηφία (περίπου 80%) στο ηλικιακό φάσμα των 15-64 ετών, είναι δηλαδή δυνάμει οικονομικά ενεργός πληθυσμός. Το 90% των αλλοδαπών εργάζονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας και μόνο 6,5% αυτοαπασχολούνται ενώ το 40% των αλλοδαπών απασχολούνταν σε ανειδίκευτες θέσεις εργασίας.

Οι άνδρες μετανάστες αποτελούν περίπου το 59% των μεταναστών και οι γυναίκες το 41%. Λόγω του περιοριστικού νομικού πλαισίου, εν μέρει, αλλά και εξαιτίας των δομικών χαρακτηριστικών της ελληνικής αγοράς εργασίας, η μεγάλη μάζα της μεταναστευτικής εργασίας απορροφήθηκε από την ανεπίσημη οικονομία, ενώ η ανεπίσημη απασχόληση παραμένει εκτεταμένη για μεγάλο μέρος των μεταναστών εργατών, ακόμη και μετά την εξασφάλιση νόμιμου καθεστώτος παραμονής.

Το 68,3% των μεταναστών είναι «τεχνίτες, χειριστές μεταφορικών μέσων, ανειδίκευτοι εργάτες και μικροεπαγγελματίες». Το 10,4% είναι «απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές» και το 6,9% είναι «ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς». Το 24,5% των μεταναστών είναι στον κλάδο «κατασκευές», το 20,5% στον κλάδο «λοιπές υπηρεσίες», συνήθως δηλαδή σε οικιακές εργασίες, φροντίδα ηλικιωμένων και παιδιών, το 17,5% στον κλάδο «γεωργία, κτηνοτροφία, δασοκομία και αλιεία, το 15,7% στον κλάδο «εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία εστιατόρια», το 11,9% στις «μεταποιητικές βιομηχανίες» και λίγο

περισσότερο από το 15% σε τουριστικές και εμπορικές υπηρεσίες (Τριανταφυλλίδου 2005).

Σε ό,τι αφορά το εκπαιδευτικό τους επίπεδο, το 26,3% είναι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης, το 21,9% είναι απόφοιτοι δημοτικού και το 16,8% είναι απόφοιτοι τριτάξιου γυμνασίου.

Πίνακας 3: Κλάδοι απασχόλησης απασχολούμενων μεταναστών κατά φύλο, 2001

Κλάδος	Γυναίκες %	Άντρες %	Σύνολο	Σύνολο %
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία, αλιεία	19.8	12.4	68,682	17.5
Ορυχεία, λατομεία	0.2	0.0	648	0.2
Μεταποιητικές βιομηχανίες	13.7	7.9	46,553	11.9
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, νερού	0.2	0.0	569	0.1
Κατασκευές	35.1	0.9	96,003	24.5
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία & εστιατόρια	13.8	19.9	61,497	15.7
Μεταφορές, αποθήκευση επικοινωνίες	3.2	1.7	10,721	2.7
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	0.3	0.6	1,506	0.4
Λοιπές υπηρεσίες	6.6	51.8	80,488	20.5
Δήλωσαν ασαφώς ή δε δήλωσαν	7.1	4.8	25,007	6.4
Σύνολο	270,771	120,903	391,674	100.0

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001

Άλλες πηγές στατιστικών δεδομένων για τον υπολογισμό των μεταναστευτικών ροών και αποθεμάτων είναι η καταγραφή της απασχόλησης από τους ασφαλιστικούς φορείς, τα στοιχεία που προκύπτουν από τις διαδικασίες νομιμοποίησης και τα στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με τη χορήγηση αδειών παραμονής σε αλλοδαπούς. Αναφορικά με τον τομέα της υγείας και συγκεκριμένα τα ασφαλιστικά Ταμεία τα ποσοστά έχουν ως εξής:

- ΙΚΑ: 242.142 αλλοδαποί ασφαλισμένοι, (12,34% του συνόλου των ασφαλισμένων),
- ΤΕΒΕ: 9.705 αλλοδαποί απασχολούμενοι (1,7% του συνόλου των ασφαλισμένων),
- ΟΓΑ: 44.689 αλλοδαποί απασχολούμενοι (6,1% του συνόλου των ασφαλισμένων).

Από τους 762.000 καταγραμμένους αλλοδαπούς περισσότεροι από τους μισούς (438.000, 57% του συνόλου) είναι Αλβανοί πολίτες. Περίπου 1/3 των Αλβανών εργάζονται στις οικοδομές και 20% στον αγροτικό τομέα. Δεύτερη πολυπληθέστερη ομάδα είναι οι Βούλγαροι με 35.000 καταγραμμένους. Ένα τρίτο των Βούλγαρων πολιτών εργάζεται στον αγροτικό τομέα ενώ άλλο ένα τρίτο περίπου (29%) στις οικιακές και άλλες υπηρεσίες. Μετά την Βουλγαρία ακολουθούν οι ακόλουθες εθνικότητες: Γεωργία, Ρουμανία, με περίπου 20.000 άτομα η καθεμία, Ρωσική Ομοσπονδία (17.500), Ουκρανία, Πακιστάν και Ινδία (με λίγο περισσότερους από 10.000 εγγεγραμμένους η καθεμία) και Πολωνία (13.000).

Είναι προφανές λοιπόν ότι τα μεταναστευτικά ρεύματα προς τη χώρα μας έχουν εντατικοποιηθεί μετά το 1990-91, στη δε αύξηση του αριθμού των αλλοδαπών αποδίδεται σχεδόν αποκλειστικά και η αύξηση του συνολικού πληθυσμού της χώρας μας ανάμεσα στο 1991 και το 2001.

Μέχρι τα μέσα του 2003, υπολογίζεται ότι περίπου 580.000 μετανάστες είχαν νομιμοποιηθεί, ενώ περίπου 300.000 μετανάστες δεν έλαβαν μέρος στη διαδικασία νομιμοποίησης του 1998 και 200.000 στη διαδικασία του 2001.

Τα τελευταία χρόνια η μετανάστευση στην Ελλάδα έχει επιφέρει αλλαγές στην διάρθρωση του πληθυσμού αλλά και στην κατάσταση της αγοράς εργασίας. Ο πληθυσμός της Ελλάδας την 1/1/2004 υπολογίζεται σε 11.047.000 κατοίκους. Οι γεννήσεις που

καταγράφηκαν στη χώρα ανά 1000 κατοίκους ήταν 9,3 έναντι 9,4 των θανάτων. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν ότι τη συμβολή των μεταναστών στην φυσική ανανέωση του πληθυσμού της χώρας μας με δεδομένο το γεγονός ότι το 2003 από 102.237 γεννήσεις που καταγράφηκαν στην Ελλάδα, οι περισσότερες ανήκουν σε μετανάστες που ζουν στην Ελλάδα.

Ταυτόχρονα, ο αριθμός των μεταναστών ο οποίος έχει ενταχθεί στην ελληνική αγορά εργασίας αποτελεί το 1/10 του συνολικού εργατικού δυναμικού, ποσοστό 9,6% στο σύνολο του εργατικού δυναμικού της χώρας και ανέρχεται σε 431.300 άτομα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών ο συνολικός αριθμός αλλοδαπών οι οποίοι κατείχαν άδεια διαμονής το 2005 ανέρχεται σε 501.329, από τους οποίους οι 323.453 είναι Αλβανικής υπηκοότητας.

Ο υπολογισμός του αριθμού των μεταναστών που διαμένουν στη χώρα χωρίς άδεια παραμονής, με τα υπάρχοντα στατιστικά στοιχεία και εργαλεία, αποδεικνύεται ιδιαίτερα δύσκολος καθώς μάλιστα πολλοί από τους μετανάστες διατηρούν το καθεστώς νόμιμης παραμονής τους για μικρά μόνο χρονικά διαστήματα, δεδομένων των γραφειοκρατικών δυσκολιών που χαρακτηρίζουν τα προγράμματα νομιμοποίησης.

Συνεπώς, οι περισσότερες εκτιμήσεις του αριθμού των μεταναστών «χωρίς τα απαιτούμενα έγγραφα» δεν μπορούν να θεωρηθούν αξιόπιστες. Εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ για τον αριθμό των μεταναστών «χωρίς τα απαιτούμενα έγγραφα» αναφέρουν ότι αυτός ανέρχεται στο 3,4% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας για το 2001. Παρόλα αυτά πολλοί ερευνητές συγκλίνουν στην εκτίμηση ότι «περισσότερο από τα 2/3 των μεταναστών δεν είχαν αποκτήσει άδειες εργασίας και παραμονής βάσει του Νόμου 2910/2001, δηλαδή μέσω των δύο πρώτων διαδικασιών νομιμοποίησης.

Τα στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών για τον αριθμό μεταναστών που εισήλθαν παράνομα στη χώρα το 2007 είναι επίσης ενδεικτικά του μεγάλου αριθμού μεταναστών και αιτούντων άσυλο που φθάνει στην Ελλάδα κάθε χρόνο. Το 2007 αυτός ανέρχεται σε 112.000, ενώ περίπου οι μισοί «νεοαφιχθέντες» επαναπροωθούνται άμεσα στις όμορες χώρες με τις οποίες η Ελλάδα έχει υπογράψει σχετικά διμερείς συνθήκες, όπως η Αλβανία. Ωστόσο, ένας μεγάλος αριθμός μεταναστών συνεχίζει να παραμένει στη χώρα μετά την παρέλευση του χρόνου κράτησής τους στα κέντρα διοικητικής κράτησης και αφού έχει λάβει από τις αρχές το σχετικό έγγραφο διοικητικής απέλασης.

Σήμερα στην Ελλάδα κατοικούν λοιπόν περίπου ένα εκατομμύριο μετανάστες (συμπεριλαμβανόμενων και των ομογενών), που αντιστοιχούν στο 9% περίπου του συνολικού πληθυσμού και σε περισσότερο από το 12% της εργατικής δύναμης της χώρας. Είναι προφανές ότι η δημογραφική ανάπτυξη της χώρας κατά την τελευταία δεκαετία οφείλεται εξ ολοκλήρου στην εισροή από τρίτες χώρες ξένων εργαζόμενων και των οικογενειών τους (Τριανταφυλλίδου 2005).

3.4. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ

Πίνακας 4: Στατιστικά στοιχεία ασύλου στην Ελλάδα χρονικής περιόδου 1997-2010

Έτος	Βαθμός διαδικασίας	Αιτήσεις/ Προσφυγές	Αναγνωρίσεις Προσφυγικού Καθεστώτος	Χορηγήσεις Ανθρωπιστικού Καθεστώτος ή Επικουρικής Προστασίας**	Ανανεώσεις Ανθρωπιστικού Καθεστώτος ή Επικουρικής Προστασίας**	Αρνητικές αποφάσεις/ απορρίψεις	Αιτήσεις/ προσφυγές που εξετάσθηκαν ***
1997	A' / θμια	4,376				2,216	
	B' / θμια		130*	94			
1998	A' / θμια	2,953				3,748	
	B' / θμια		156*	287			
1999	A' / θμια	1,528				1,57	
	B' / θμια		146*	407			
2000	A' / θμια	3,083				1,748	
	B' / θμια		222*	175			
2001	A' / θμια	5,499				1,165	
	B' / θμια		147*	148			
2002	A' / θμια	5,664				9,342	

	Β' /θμια		36*	64			
2003	Α' /θμια	8,178				4,529	
	Β' /θμια		3*	25			
2004	Α' /θμια	4,469				3,744	
	Β' /θμια		11*	22			
2005	Α' /θμια	9,05			36	4,585	
	Β' /θμια		39*	49			
2006	Α' /θμια	12,267	5		65	10,414	10,419
	Β' /θμια	5,247	59	63			2,837
2007	Α' /θμια	25,113	8		52	20,684	20,692
	Β' /θμια	17,072	132	23			6,448
2008	Α' /θμια	19,884	14		34	22,188	29,573
	Β' /θμια	13,368	344	21			3,342
2009	Α' /θμια	15,928	11	19	99	14,19	29,501
	Β' /θμια	12,095	25	11			870
2010	Α' /θμια	10,273	60	35	15	3,348	3,453
	Β' /θμια	1,648	35	0			41

ΠΗΓΗ: Στοιχεία όπως παρέχονται επίσημα στην Ύπατη Αρμοστέα από τις Ελληνικές Αρχές (Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη)

Α' /θμια: Πρωτοβάθμια διαδικασία.

Β' /θμια: Δευτεροβάθμια διαδικασία (σε συνέχεια προσφυγής κατά της πρωτοβάθμιας απορριπτικής απόφασης).

* Μεικτά στοιχεία (για την Α' /θμια και Β' /θμια διαδικασία).

** Το καθεστώς της επικουρικής προστασίας άρχισε να χορηγείται το 2008 σύμφωνα με το Π.Δ. 96/2008, συνεπώς από το 2008 και μετά οι ενδείξεις αυτές συμπεριλαμβάνουν και τις δύο μορφές συμπληρωματικής διεθνούς προστασίας, το ανθρωπιστικό καθεστώς και την επικουρική προστασία.

*** Η ένδειξη αυτή συμπεριλαμβάνει τις θετικές αποφάσεις, τις απορριπτικές, καθώς επίσης και αιτήσεις των οποίων η εξέταση περαιώθηκε με άλλο τρόπο.

**** Σχόλιο Υ.Α.: Το συγκεκριμένο υψηλό ποσοστό αναγνώρισης οφείλεται στον εξαιρετικά μικρό αριθμό υποθέσεων που εξετάστηκαν σε Β' διοικητικό βαθμό κατά το 2010 που αφορούσε σοβαρές υποθέσεις προσφύγων σε περίοδο κρίσης.

Πίνακας 5: Αναγνωρίσεις προσφυγικού καθεστώτος ανά εθνικότητα έτους 2010

Χώρα καταγωγής	Αριθμός χορηγήσεων (άτομα)
Ιράν	62
Ιράκ	12
Αφγανιστάν	11
Τουρκία	2
Ρωσική Ομοσπονδία	3
Σομαλία	2
Μαρόκο	1
Βιετνάμ	1
Νιγηρία	1
Σύνολο	95

ΠΗΓΗ: Στοιχεία όπως παρέχονται επίσημα στην Ύπατη Αρμοστεία από τις Ελληνικές Αρχές (Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη)

Πίνακας 6: Χορηγήσεις επικουρικής προστασίας ανά εθνικότητα σε Α΄ βαθμό

Έτος 2010

Χώρα καταγωγής	Αριθμός χορηγήσεων (άτομα)
Αφγανιστάν	7
Τουρκία	4
Ουζμπεκιστάν	1
Γουινέα	1
Νιγηρία	3
Κονγκό	1
Ακτή Ελεφαντοστού	1
Σύνολο	18

ΠΗΓΗ: Στοιχεία όπως παρέχονται επίσημα στην Ύπατη Αρμοσθεία από τις Ελληνικές Αρχές (Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη)

Πίνακας 7: Συγκριτικός πίνακας συλληφθέντων λαθρομεταναστών για παράνομη είσοδο και παραμονή έτους 2010

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΛΛΗΦΘΕΝΤΩΝ ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΠΟ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΕΣ & ΛΙΜΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ, ΓΙΑ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΕΙΣΟΔΟ & ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΕΤΟΣ 2010	
ΕΛΛΗΝΟ-ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΜΕΘΩΡΙΟ	33.979
ΕΛΛΗΝΟ-ΣΚΟΠΙΑΝΗ ΜΕΘΩΡΙΟ	1.589
ΕΛΛΗΝΟ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΜΕΘΩΡΙΟ	983
ΕΛΛΗΝΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΧΕΡΣΙΑ ΣΥΝΟΡΑ	47.088
ΕΛΛΗΝΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΣΥΝΟΡΑ	6.204
ΚΡΗΤΗ	2.444
ΛΟΙΠΗ ΧΩΡΑ	40.237
ΣΥΝΟΛΟ	132.524

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο:

ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ



4.1. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τη μετανάστευση και το άσυλο αναλαμβάνει πέντε θεμελιώδεις δεσμεύσεις. Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν διαθέτει τα μέσα για να δεχθεί αξιοπρεπώς όλους τους μετανάστες που επιδιώκουν μια καλύτερη ζωή. Συνεπώς, η οργάνωση της μετανάστευσης πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ικανότητα υποδοχής της Ευρώπης από απόψεως αγοράς εργασίας, στέγασης και υγειονομικών, εκπαιδευτικών και κοινωνικών υπηρεσιών και να προστατεύει τους μετανάστες από τον κίνδυνο να πέσουν θύματα εκμετάλλευσης εγκληματικών δικτύων.

Οι πέντε θεμελιώδεις δεσμεύσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου είναι οι εξής:

1. Οργάνωση της νόμιμης μετανάστευσης, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες, τις ανάγκες και τις δυνατότητες υποδοχής κάθε κράτους μέλους, και ενθάρρυνση της ενσωμάτωσης.
2. Καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, εξασφαλίζοντας την επιστροφή των παράνομων μεταναστών στις χώρες καταγωγής τους ή σε χώρα διέλευσης.
3. Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συνοριακών ελέγχων.
4. Συγκρότηση της Ευρώπης ως χώρου ασύλου.
5. Δημιουργία σφαιρικής εταιρικής σχέσης με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης ευνοώντας τη συνέργεια μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης.

Όσον αφορά το τι συμβαίνει σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε διμερίδα που διοργάνωσε το Ευρωπαϊκό Κόμμα, παρουσιάστηκαν κάποια πολύ σημαντικά στοιχεία για περιπτώσεις χωρών που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης, όπως παρατίθενται πιο κάτω.

Ελλάδα

Συνθήκες υποδοχής μεταναστών: Σε ότι αφορά τις παροχές δίνεται εφάπαξ €2000 σε αναγνωρισμένους πρόσφυγες, ανιθαγενείς που διέπονται από Διεθνείς Συμβάσεις. Με

βάση τη νομοθεσία, οι αιτητές ασύλου έχουν δικαίωμα εργασίας εφόσον δεν έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον από Έλληνες πολίτες ή κοινοτικούς εταίρους.

Επί μακρόν διαμένοντες: Οι μετανάστες θα πρέπει να καταθέσουν πιστοποιητικά γνώσης ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού. Θα πρέπει επίσης να έχουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη.

Παράνομη Μετανάστευση: Η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει καθορίσει μια πιο αυστηρή μεταναστευτική πολιτική σε ό,τι αφορά τους παράνομους μετανάστες. Συγκεκριμένα έχει καθορίσει την παραμονή των λαθρομεταναστών στα κέντρα υποδοχής μέχρι τους 12 μήνες αντί 3 όπως ήταν προηγουμένως.

Ιρλανδία

Στο Δουβλίνο λειτουργούν συνολικά 52 κέντρα υποδοχής αλλοδαπών στα οποία φιλοξενούνται για κάλυψη των βασικών αναγκών όπως ορίζει η κοινοτική νομοθεσία (ελάχιστες απαιτήσεις αιτητών ασύλου). Οι ανήλικοι αλλοδαποί έχουν την κάλυψη των υπηρεσιών ευημερίας, οι οποίες αναλαμβάνουν την παροχή κοινωνικών, πολιτιστικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Όσον αφορά το βοήθημα, οι αιτητές ασύλου λαμβάνουν €19,10 ανά βδομάδα και €9,60 ανά βδομάδα για κάθε παιδί. Οι αιτητές ασύλου παραμένουν στα κέντρα υποδοχής μέχρι την εξέταση της αίτησής τους. Δεν έχουν δικαίωμα εργασίας.

Ο γάμος του αλλοδαπού με Ιρλανδό υπήκοο δεν συνεπάγεται αυτόματη παραμονή του στη χώρα. Θα πρέπει να ζητηθεί άδεια με παρουσία πιστοποιητικών και αποδείξεων. Επίσης το δικαίωμα επανένωσης της οικογένειας δεν είναι αυτόματα εφικτό. Επιπρόσθετα, τα παιδιά των αλλοδαπών που κερδίζουν το δικαίωμα παραμονής δεν έχουν πρόσβαση σε δωρεάν τριτοβάθμια εκπαίδευση ή υποτροφίες.

Έχουν υιοθετήσει νομοθεσίες επαναπατρισμού μεταναστών, καταδίκης παράνομων εργοδοτών και εργαζομένων. Για τον επαναπατρισμό αλλοδαπών, η Ιρλανδία έχει διμερείς συμφωνίες με τις Νιγηρία, Πολωνία, Ρουμανία και Βουλγαρία.

Ηνωμένο Βασίλειο

Το σύστημα υποδοχής αλλοδαπών λειτουργεί μέσω κέντρων υποδοχής, τα οποία βρίσκονται εκτός Λονδίνου. Υπάρχει ξεχωριστό κέντρο για εθνικότητες, που οι πιθανότητες να τους δοθεί άσυλο είναι ελάχιστες (Κίνα, Τουρκία, Ζιμπάμπουε, Ινδία) και

η διαδικασία εξέτασης των αιτήσεών τους είναι πιο άμεση. Το βοήθημά τους ανέρχεται σε περίπου €45 την εβδομάδα για κάθε αιτητή 25 ετών και άνω. Οι αιτητές ασύλου δεν έχουν δικαίωμα εργασίας. Η διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων διαρκεί περίπου 6 μήνες.

Δικαίωμα επί μακρόν διαμένοντος: οι έγγαμοι με Άγγλο υπήκοο μετά τα 2 χρόνια βίου και όσοι παρέμειναν 14 χρόνια νόμιμα αποκτούν αυτό το δικαίωμα. Οι μετανάστες θα πρέπει να έχουν γνώση της αγγλικής γλώσσας.

Τα μέτρα που έχει υιοθετήσει το Ηνωμένο Βασίλειο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της παράνομης μετανάστευσης περιλαμβάνουν αυστηρούς ελέγχους επιβατών στα αεροδρόμια, απόσυρση ασύλου σε μετανάστες που συμμετείχαν σε τρομοκρατικές επιθέσεις, αυστηρές ποινές για εμπορία προσώπων (14 χρόνια) και άμεσο επαναπατρισμό μεταναστών με παραβατική συμπεριφορά, που αποτελούν δημόσιο κίνδυνο.

Μάλτα

Συνθήκες υποδοχής μεταναστών: Όλοι οι μετανάστες μεταφέρονται σε Κλειστά Κέντρα υποδοχής, που φυλάσσονται από Στρατό και Αστυνομία, στα οποία παραμένουν μέχρι την εξασφάλιση συνέντευξης για το άσυλο που ζητούν (περίπου 8-10 μήνες). Μόνο 1% των μεταναστών θεωρείται τελικά πρόσφυγας. Μετά την παραμονή τους στα Κλειστά Κέντρα μέχρι τους 18 μήνες, οι μετανάστες μεταφέρονται στα λεγόμενα Ανοικτά Κέντρα, στα οποία οι συνθήκες είναι πιο ελεύθερες όσον αφορά τη διακίνησή τους εντός του νησιού.

Δικαίωμα επί μακρόν διαμένοντος: Μετά την παραμονή τους για πέντε χρόνια, οι αλλοδαποί έχουν δικαίωμα παραμονής στη Μάλτα.

Παράνομη μετανάστευση: Η κράτηση όλων των μεταναστών σε κλειστά κέντρα υποδοχής με συνεχή φρούρηση από στρατό ή αστυνομικές Αρχές, αποτρέπει τη δημιουργία παράνομης διαμονής μεταναστών. Το κύριο πρόβλημα είναι οι λαθρομετανάστες που φτάνουν στις ακτές της Μάλτας, γι' αυτό η παράνομη μετανάστευση αποτελεί προτεραιότητα της εξωτερικής πολιτικής.

Ιταλία

Οι αιτητές ασύλου μπορούν να φιλοξενηθούν σε δημοτικά καταφύγια μέχρι την εξέταση της αίτησής τους. Εφόσον έχει διαπιστωθεί ότι δεν έχουν πόρους διαβίωσης, τους παρέχεται ποσό €17,56 περίπου την μέρα για συνολική περίοδο 45 ημερών. Οι αιτητές ασύλου δεν έχουν δικαίωμα εργασίας κατά την περίοδο εξέτασης της αίτησής τους.

Επί μακρόν διαμένοντες: Με τη νέα νομοθεσία του 2009 υπάρχει εξέταση γλώσσας όπως επίσης και παράβολο για την αίτηση που κυμαίνεται από €80 έως €200, ενώ δεν επιτρέπεται να λείπουν από τη χώρα για διάστημα πάνω από ένα χρόνο.

Παράνομη Μετανάστευση: Η κυβέρνηση της Ιταλίας τα τελευταία δύο χρόνια έχει υιοθετήσει πολύ αυστηρές νομοθεσίες για τους παράνομους αλλοδαπούς. Το να είναι κανείς παράνομος μετανάστης θεωρείται με βάση το νόμο που ψηφίστηκε το καλοκαίρι του 2009 παράβαση και θα πρέπει να καταβάλει πρόστιμο που κυμαίνεται από €5.000 έως και €10.000. Όλοι οι παράνομοι μετανάστες που συλλαμβάνονται, φυλακίζονται και κρατούνται μέχρι την απόφαση του δικαστηρίου.

Ολλανδία

Σε όλα τα κέντρα υποδοχής, ανεξάρτητα από τη διαδικασία της αίτησης, παρέχεται στους αιτητές ασύλου διαμονή, κάλυψη ιατροφαρμακευτικών αναγκών, εκπαιδευτικές δραστηριότητες, βοήθημα ένδυσης - υπόδησης. Το εβδομαδιαίο βοήθημα εξαρτάται από την ηλικία του αιτητή και τους οικονομικούς πόρους που διαθέτει. Μπορεί να φτάσει μέχρι €40. Το βοήθημα ένδυσης είναι €36 και παραχωρείται μια φορά κατά την είσοδο του αιτητή στα κέντρα υποδοχής. Σε περίπτωση που οι αιτητές ασύλου δεν παρουσιαστούν στα κέντρα υποδοχής εντός 24 ωρών από την είσοδό τους στη χώρα, χάνουν το δικαίωμα βοηθήματος.

Δικαίωμα επί μακρόν διαμένοντος: Για την παραχώρηση αυτού του δικαιώματος οι μετανάστες θα πρέπει να παρακαθίσουν σε εξέταση της ολλανδικής γλώσσας και κοινωνικής ενσωμάτωσης σε ό,τι αφορά τις κοινωνικές δομές και αξίες της Ολλανδίας.

Παράνομη Μετανάστευση: Η Ολλανδία έχει λάβει τα τελευταία χρόνια αυστηρά μέτρα για την πάταξη των παράνομων αλλοδαπών. Όλοι οι αιτούντες άσυλο κρατούνται σε κέντρα υποδοχής ενώ προηγουμένως διέμεναν ελεύθεροι στη χώρα. Με αυτό το μέτρο είναι πιο άμεση και πιο εύκολη η απέλασή τους στις χώρες προέλευσης σε περίπτωση που δεν τους παραχωρηθεί άσυλο. Η ποινή για την παράνομη εργοδότηση αλλοδαπών είναι

αποτρεπτική, καθώς είναι περίπου στα €1.600 για κάθε παράνομο μετανάστη που εργοδοτείται⁸.

4.2. ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Τα κέντρα υποδοχής μεταναστών είναι χώροι κράτησης των παράνομων μεταναστών. Εκεί θα διαμένουν έως ότου αποφασισθεί αν θα απελαθούν ή θα τους δοθεί άσυλο.

Οι διαδικασίες κατά την είσοδο των μεταναστών στα παραπάνω κέντρα υποδοχής θα είναι οι εξής:

Καταρχάς τα στοιχεία των αλλοδαπών θα καταγράφονται, οι ίδιοι θα δακτυλοσκοπούνται υποχρεωτικά, ενώ θα περνούν από ιατρικές εξετάσεις και θα τους προσφέρονται οι απαραίτητες ιατρικές φροντίδες. Μόλις διαπιστωθεί το νομικό καθεστώς τους, π.χ. εάν είναι ανήλικοι ή χρήζουν προσφυγικής προστασίας, θα κατατάσσονται σε κατηγορίες ανάλογα με το «προφίλ» τους και στη συνέχεια θα αποφασίζεται η περαιτέρω τύχη τους, δηλ. απέλαση ή ενεργοποίηση της διεθνούς προστασίας.

Για να συμβούν όλα αυτά, θα αναστέλλεται η άσκηση ποινικής δίωξης κατά του αλλοδαπού μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία καταγραφής του στα ΚΕΠΥ και να προσδιοριστεί το καθεστώς που θα τον διέπει. Όλοι οι αλλοδαποί που θα φιλοξενοούνται στα νέα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής, θα τελούν υπό καθεστώς προσωρινής, ολιγοήμερης κράτησης, η οποία θεωρητικά δεν θα ξεπερνά τις 15 ημέρες (αντί του εξαμήνου που ισχύει σήμερα ως ανώτατο όριο).

Προτείνεται να υπάρξει νομοθετική ρύθμιση η οποία να επιτρέπει στον τοπικό αστυνομικό διευθυντή να αποφασίζει διοικητικά την επιβολή της κράτησης του αλλοδαπού. Στον ίδιο βαθμό θα πρέπει να προβλεφθεί και μικρότερη σχετικά ευθύνη των

⁸ <http://www1.sigmalive.com/adserver>

αστυνομικών φυλάκων σε σχέση με τις αυστηρές ποινικές ευθύνες που ισχύουν για την απόδραση ενός ποινικού κρατουμένου.

Παράλληλα, οι κρατούμενοι-αλλοδαποί θα μπορούν να ασκούν ελεύθερα όλα ή σχεδόν όλα τα δικαιώματα της επικοινωνίας με φίλους, συγγενείς, δικηγόρους και διερμηνείς, ενώ θα δικαιούνται και μικρή άδεια απουσίας. Αυτά προβλέπει, σε γενικές γραμμές, η αναλυτική πρόταση της επιτροπής εμπειρογνομόνων προς το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.

Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) θα μπορούν να έχουν αυτοδικαίως πρόσβαση στα κέντρα υποδοχής. Μέχρι τώρα, όλα τα κέντρα φιλοξενίας έχουν ασαφές νομικό καθεστώς. Φυλάσσονται από την ΕΛ.ΑΣ., δεν διοικούνται από κανένα φορέα και χρηματοδοτούνται μέσω των νομαρχιών από το υπουργείο Εσωτερικών. Από αυτά απουσιάζουν συνήθως οι διερμηνείς ενώ οι δικηγόροι, οι ΜΚΟ και οι σύλλογοι προστασίας των προσφύγων είναι ανεπιθύμητοι.

Σύμφωνα με την πρόταση που παραδόθηκε στον αρμόδιο υφυπουργό Σπ. Βούγια, θα ιδρυθούν 11 νέα ΚΕΠΥ σε Σάμο, Λέσβο, Χίο, Έβρο, Δωδεκάνησα, Αθήνα, Πάτρα, Ηγουμενίτσα, Θεσσαλονίκη, Βόλο και Κρήτη. Για όλα αυτά τα κέντρα, καθώς και για τα ειδικά κέντρα όπου θα παραπέμπονται για περαιτέρω κράτηση οι αλλοδαποί των οποίων η απέλαση είναι εφικτή, θα καταρτιστεί ειδικό πλαίσιο λειτουργίας και ένας φορέας διαχείριση.

Θα ιδρυθεί κεντρική υπηρεσία η οποία θα είναι υπεύθυνη για τα κέντρα υποδοχής και η οποία θα συντονίζει τη λειτουργία τους, θα διοικείται από το διευθυντή ο οποίος δεν θα προέρχεται από την περιφέρεια στην οποία ανήκει το κέντρο. Ο διευθυντής θα έχει υπερεξουσίες, δηλαδή θα εγκρίνει την εισήγηση της επιτροπής διαχωρισμού, θα εκτελεί τις αποφάσεις, θα έχει τον έλεγχο των εισερχομένων- εξερχομένων.

Επίσης, η λειτουργία του κέντρου θα αξιολογείται από την ειδική επιτροπή, στην οποία θα μετέχουν εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κρατικών τοπικών φορέων ΜΚΟ και ομάδων πολιτών που θα ασχολούνται με το θέμα.

Για να λειτουργήσουν ομαλά τα κέντρα υποδοχής μεταναστών χρειάζονται ορισμένες προϋποθέσεις όπως: ανά 200 κρατουμένους προβλέπονται 5 άτομα ιατρικό-νοσηλευτικό προσωπικό, 8 κοινωνικοί λειτουργοί, 2 ψυχολόγοι, 4 νομικοί, 2 ειδικοί σε θέματα παιδιού, ένας για θέματα εμπορίας ή βασανιστηρίων, διερμηνείς και

διαπολιτισμικοί διαμεσολαβητές για όλες τις ομιλούμενες γλώσσες. Η παροχή ποιοτικής διερμηνείας είναι υποχρεωτική σε όλες τις διαδικασίες.

Η χρηματοδότηση της κατασκευής των κέντρων, που υπολογίζονται σε 4.530 τ.μ. ανά μονάδα, θα επιδιωχθεί να γίνει από το ταμείο Εξωτερικών Συνόρων της Ε.Ε., κονδύλια του οποίου διαχειρίζεται το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. Το θέμα είναι εάν εν μέσω οικονομικής κρίσης εξασφαλιστεί τελικά η επαρκής χρηματοδότηση του όλου φιλόδοξου εγχειρήματος.

Οι διαδικασίες κατά την παραμονή των μεταναστών είναι οι εξής:

- Απάντηση στο ερωτηματολόγιο φάκελο.
- Καταγραφή προσωπικών δεδομένων από την ΕΛ.ΑΣ. Ιατρικά πορίσματα για περαιτέρω ενέργειες μέσα στο κέντρο (π.χ. παραπομπή σε νοσοκομείο, σε ψυχολόγο κ.ά.).
- Πλήρες κοινωνικό ιστορικό. Συντάσσεται από τους κοινωνικούς λειτουργούς και αφορά ζητήματα ανηλίκων, πιθανών θυμάτων βασανιστηρίων ή εμπορίας.
- Διερεύνηση των αναγκών διεθνούς προστασίας. Συμπληρώνεται από νομικούς με ειδική ερώτηση για τους λόγους αναχώρησης από τη χώρα και την επιθυμία του αλλοδαπού να υποβάλει αίτηση ασύλου.
- Ειδικό μέρος για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, με ερωτήσεις για το προφίλ και την οικογένεια του παιδιού.

Επειδή προφανώς θα υπάρχουν και μεταξύ των μεταναστών ανήλικοι, αυτοί θα τοποθετούνται σε ειδικό χώρο ανηλίκων. Το ίδιο θα συμβαίνει και με εκείνους για τους οποίους υπάρχει αμφισβήτηση. Η διαπίστωση γίνεται με ψυχοκοινωνική εκτίμηση και αν δεν υπάρξει συμπέρασμα, με ιατρικές εξετάσεις, έπειτα από συναίνεση του ανηλίκου (π.χ. απλές ακτινογραφίες οστών). Η αμφιβολία αποτελεί τεκμήριο υπέρ του ανηλίκου.

Σήμερα λειτουργούν 6 κέντρα φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων συνολικής χωρητικότητας 340 κλινών, τα οποία είναι αδύνατον να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των ασυνόδευτων ανηλίκων που εισέρχονται παράνομα στη χώρα. Για το λόγο αυτό ζητείται να δημιουργηθούν περισσότερα. Επειδή όμως η οικονομική συγκυρία ίσως δεν επιτρέψει τη δημιουργία νέων κέντρων πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε όσους έχουν μικρότερη

ηλικία, π.χ. 13χρονοι ή ανήλικοι που έχουν υποστεί τραυματικές εμπειρίες και χρήζουν αυξημένης φροντίδας.

Σε αυτά τα κέντρα υποδοχής οι μετανάστες θα έχουν τόσο δικαιώματα όσο και υποχρεώσεις όπως:

- Θα διασφαλίζεται ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και θα απαγορεύεται κάθε δυσμενής μεταχείριση, με βάση τη φυλή, το χρώμα, την εθνική καταγωγή, το θρήσκευμα, τις ιδεολογικές πεποιθήσεις. Ειδική μεταχείριση επιφυλάσσεται όταν το επιβάλλει η νομική ή πραγματική τους κατάσταση, δηλ. ανήλικοι, έγκυες γυναίκες, άτομα με ειδικές ανάγκες κ.ά.
- Οι αλλοδαποί θα πρέπει να συμμορφώνονται στις εντολές των αρμοδίων υπαλλήλων.
- Τα μέτρα φύλαξης και εξασφάλισης της ομαλής αυτής λειτουργίας δεν αποκλείουν την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, δικαιολογούνται περιορισμοί στους όρους διαβίωσης.
- Η διοίκηση θα εξασφαλίζει ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη επιπέδου ανάλογου με του λοιπού πληθυσμού. Όταν το απαιτεί η κατάσταση θα εισάγονται σε δημόσιο νοσοκομείο.
- Η άθληση και η ψυχαγωγία των κρατούμενων θα γίνεται σε υπαίθριο ή εσωτερικό χώρο του κέντρου.
- Η θρησκευτική αγωγή θα είναι προαιρετική. Ο κρατούμενος θα έχει δικαίωμα να ασκεί τα θρησκευτικά του καθήκοντα. Καθένας θα δηλώνει, αν το επιθυμεί, το δόγμα στο οποίο ανήκει. Σε κάθε κέντρο θα υπάρχει κατάλληλος χώρος για εκδηλώσεις θρησκευτικής λατρείας.
- Θα εξασφαλίζεται τακτική και απρόσκοπτη επικοινωνία του προσώπου με την οικογένεια και το φιλικό περιβάλλον, καθώς και με τον πληρεξούσιο δικηγόρο του.
- Οι κρατούμενοι θα επικοινωνούν με κοινόχρηστο τηλέφωνο με τους δικηγόρους τους.

- Θα δικαιούνται να στέλνουν επιστολές που δεν ελέγχονται, παρά μόνο για λόγους εθνικής ασφάλειας και διακρίβωσης ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Εάν δεν έχουν χρήματα τα έξοδα επικοινωνίας θα αναλαμβάνει το κέντρο.
- Οι κρατούμενοι θα δικαιούνται άδειες απουσίας με απόφαση του διευθυντή. Σε περίπτωση απόρριψης, προβλέπεται προσφυγή.
- Εάν παραβιαστούν τα δικαιώματά του, ο κρατούμενος θα υποβάλλει αναφορά στο διευθυντή, ο οποίος οφείλει να απαντήσει αιτιολογημένα.

Τους ξενώνες φιλοξενίας με ελάχιστες εξαιρέσεις διαχειρίζονται ουσιαστικά οι ΜΚΟ. Η χρηματοδότησή τους προέρχεται κυρίως από το «Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες» και δευτερευόντως από άλλα προγράμματα ή τον κρατικό προϋπολογισμό. Αξίζει να αναφέρουμε ότι λόγω της οικονομικής κρίσης τα κρατικά κονδύλια έχουν υποστεί μεγάλες περικοπές, και γενικότερα το ενδιαφέρον στρέφεται σε άλλα σημεία. Η υποχρηματοδότηση οδηγεί στο σταδιακό κλείσιμο των κέντρων. Τελευταία ελπίδα των κέντρων αποτελούν οι ΜΚΟ και οι ίδιοι οι πολίτες μέσα από δωρεές και εργασία.

4.3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Οι διαδικασίες από την ώρα εισόδου των μεταναστών στα κέντρα υποδοχής είναι οι εξής:

1. Πρώτη ημέρα άφιξης: Ομαδική ενημέρωση των νεοαφιθέντων (με ενημερωτικό φυλλάδιο και προφορικά) για το καθεστώς του κέντρου, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, πρώτη καταγραφή στοιχείων.

2. Στις δύο πρώτες ημέρες: Πρώτος ιατρικός έλεγχος, γενική κλινική εξέταση, πρώτη εκτίμηση αναγκών διεθνούς προστασίας και συμπλήρωση βασικού ερωτηματολογίου.
3. Στις 5-10 ημέρες: Διαπίστωση εθνικότητας, έρευνα για τους ανηλίκους. Η αστυνομία καταγράφει κατ' αρχάς την εθνικότητα του αλλοδαπού κατά δήλωσή του. Η διαπίστωση γίνεται με χρήση εξειδικευμένων μέσων και ενός θεσμοθετημένου και ελέγξιμου μηχανισμού, όχι αυθαίρετα. Απαγορεύεται ρητά η επαφή με τις αρχές της χώρας καταγωγής όσο διαρκεί η διαδικασία.
4. Στις πρώτες 10 ημέρες: Κατάρτιση «προφίλ» ατόμου και παραπομπή.
5. Όλη τη διάρκεια της 15θήμερης κράτησης: Ειδική κοινωνική, ψυχολογική, νομική και ιατρική βοήθεια. Παροχή ειδικών υπηρεσιών και φροντίδας για τους ανηλίκους και τα θύματα εμπορίας.

Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι κέντρα υποδοχής μεταναστών με την έννοια που προαναφέραμε δεν υφίστανται ακόμη. Αντί αυτών λειτουργούν κέντρα κράτησης και οι συνθήκες που επικρατούν σε αυτά είναι πολύ διαφορετικές.

Τα προβλήματα στη λειτουργία των κέντρων υποδοχής μεταναστών είναι αρκετά και σοβαρά θα μπορούσαμε να πούμε. Η απουσία των ΜΚΟ, διερμηνέων, δικηγόρων, συλλόγων προστασίας προσφύγων έχει ως αποτέλεσμα να μη γνωρίζει κανείς τις πραγματικές ανάγκες των μεταναστών και πολλοί να αντιμετωπίζουν τον σοβαρό κίνδυνο επαναπροώθησης (αυτόματη απέλαση με συνοπτικές διαδικασίες) στις χώρες καταγωγής τους, από τις οποίες έφυγαν για να αποφύγουν διώξεις και βασανιστήρια!

Είναι χαρακτηριστικό ότι για κανένα από τα λειτουργούντα σήμερα κέντρα κράτησης μεταναστών δεν έχει εκδοθεί η κοινή υπουργική απόφαση που προβλέπεται για την επίσημη σύστασή τους. Τα κέντρα νέου τύπου έρχονται να συμπληρώσουν τον άκρως ελλειμματικό χάρτη προστασίας και παροχής βοήθειας στους αλλοδαπούς που, σε συνδυασμό με την πλήρη αποδόμηση των διαδικασιών παροχής πολιτικού ασύλου, έχουν οδηγήσει την Ελλάδα εκτός διεθνούς νομιμότητας.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις και τους στόχους των υπευθύνων για την ομαλή λειτουργία ενός κέντρου υποδοχής μεταναστών. Ποιά όμως

είναι η πραγματική κατάσταση που επικρατεί στους σημερινούς χώρους κράτησης μεταναστών;

- Οι χώροι κράτησης μεταναστών ουδέποτε θεσμοθετήθηκαν τυπικά,
- φυλάσσονται από την αστυνομία,
- δεν υπάγονται σε καμία δομή διοίκησης και
- χρηματοδοτούνται μέσω των Νομαρχιών από το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Οι συνθήκες στα κέντρα φιλοξενίας είναι συνήθως:

- υπερσυνωστισμός,
- υπέρβαση των ορίων κράτησης,
- κακομεταχείριση,
- μη ενημέρωση για τη δυνατότητα να ζητήσουν άσυλο και
- έλλειψη επικοινωνίας.

Αυτά τα προβλήματα σε συνδυασμό με τις επαναπροωθήσεις που στην πραγματικότητα είναι άτυπες και τις παράνομες απελάσεις αποτελούν αιτία διασυρμού της χώρας μας διεθνώς.

4.4. ΤΑ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Τα υφιστάμενα κέντρα υποδοχής των μεταναστών είναι τα εξής:

1. **Villa Azadi-Λέσβος**: κέντρο υποδοχής και μόνιμης διαμονής ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων, παιδιών που φτάνουν στη χώρα μας χωρίς να

συνοδεύονται από γονέα ή κάποιον άλλον ενήλικα που να έχει την ευθύνη τους. Η χωρητικότητά του είναι έως και 96 άτομα.

Προϋποθέσεις διαμονής: Δέχεται ανήλικους, οι οποίοι έχουν σταλεί με εντολή του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης από τα συνοριακά Κέντρα Κράτησης, ανήλικους που έχουν φιλοξενηθεί στη Μονάδα κατά το παρελθόν και θέλουν να επιστρέψουν και κατ' εξαίρεση ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες που θέλουν να κάνουν αίτηση ασύλου στο μέλλον ή διαβιούν κάτω από άθλιες συνθήκες και προκύπτει επείγουσα ανάγκη προστασίας και φιλοξενίας τους, καθώς δεν έχουν εναλλακτική δυνατότητα εύρεσης χώρου διαμονής.

Παρεχόμενες υπηρεσίες: Οι εξειδικευμένες υπηρεσίες που τους παρέχονται βάσει του κανονισμού λειτουργίας της Μονάδας είναι οι εξής: νομική κάλυψη, ψυχολογική στήριξη, ιατρική και νοσηλευτική φροντίδα, κοινωνική υποστήριξη, επαγγελματικός και εκπαιδευτικός προσανατολισμός, διασύνδεση και δικτύωση, εκμάθηση της Ελληνικής και άλλων ξένων γλωσσών.

Χρηματοδότηση: Από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων (ΕΤΠ) και υπό την αιγίδα του Ελληνικού Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

2. Κέντρο Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο Αλλοδαπών Λαυρίου: λειτουργεί από το 1949 πάντα με πολιτικούς πρόσφυγες και είναι το μόνο κρατικό κέντρο της χώρας. Τη διαχείριση του Κέντρου έχει αναλάβει ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός.

Χωρητικότητα: 300 άτομα.

Προϋποθέσεις διαμονής: Υποβολή σχετικής αίτησης και που διαρκεί συνήθως 1,5-2 χρόνια.

Παρεχόμενες υπηρεσίες: Στέγαση, σίτιση, ιματισμός, παροχή ειδών πρώτης ανάγκης, εκπαίδευση, τμήματα άθλησης.

Χρηματοδότηση: Χρηματοδοτείται πλήρως από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λειτουργεί από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό.

3. **Κέντρο Σπερχειάδας Φθιώτιδας:** Χρηματοδοτείται πλήρως από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λειτουργεί από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό.

Χωρητικότητα: 100 άτομα

4. **Κέντρο Κοκκινοπηλούς Λάρισας:** Χρηματοδοτείται πλήρως από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λειτουργεί από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό. Χωρητικότητα: 100 άτομα.

5. **Κέντρο Ασυπόδευτων Παιδιών ηλικίας 15 – 18 ετών στα Ανώγεια Κρήτης:** Χρηματοδοτείται πλήρως από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λειτουργεί από το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας. Χωρητικότητα: 20 άτομα. Φορέας: Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας.

6. **Κέντρο Φιλοξενίας Ασυπόδευτων Ανηλίκων Αιτούντων Άσυλο Βόλου:**

Χωρητικότητα: 24 άτομα.

Φορέας: Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός.

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων 2009.

7. **Ξενώνας Φιλοξενίας Ασυπόδευτων Ανηλίκων Παιδόπολης Ωραιοκάστρου Θεσσαλονίκης:**

Χωρητικότητα: 40 άτομα.

Φορέας: ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων.

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων 2009.

8. **Ξενώνας Φιλοξενίας Ασυπόδευτων Ανηλίκων στη Μακρινίτσα Βόλου:**

Χωρητικότητα: 30 άτομα.

Φορέας: ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων.

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων 2009.

9. **Ενοικιαζόμενο Διαμέρισμα στη Θεσσαλονίκη:**

Χωρητικότητα: 5 άτομα.

Φορέας: ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων.

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων 2009.

10. **Ξενώνας Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στην Αθήνα:**

Χωρητικότητα: 15 άτομα.

Φορέας: Σύλλογος Μεριμνης Ανηλίκων.

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων 2009.

11. **Ξενώνας Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο στην Αθήνα.**

Χωρητικότητα: 70 άτομα (ενήλικες και οικογένειες).

Φορέας: Γιατροί του Κόσμου.

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων 2009.

12. **Ενοικιαζόμενα Διαμερίσματα (10 στην Αθήνα, 2 στη Θεσσαλονίκη και 1 στη Λέσβο).**

Χωρητικότητα: 65 άτομα.

Φορέας: PRAKSIS.

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων 2009.

13. **Ξενώνας Υποδοχής και Στήριξης Ασυνόδευτων Κοριτσιών, Γυναικών και Μονογονεϊκών Οικογενειών στην Αττική.**

Χωρητικότητα: 70 άτομα (κορίτσια, γυναίκες έως 30 ετών μόνες ή με παιδιά).

Φορέας: Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας.

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων 2009.

4.5. ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Τα κέντρα κράτησης μεταναστών είναι τα εξής:

1. **Τμήμα Συνοριακής Φύλαξης Ιάσμου (Ροδόπη):** Ανήκει στην Αστυνομική Διεύθυνση Ροδόπης. Εκεί κρατούνται γυναίκες παιδιά και οικογένειες για διάστημα ένα με δύο μηνών και το προσωπικό αποτελείται από αστυνομικούς. Η χωρητικότητα του είναι 15 άτομα ανά κελί (υπάρχουν 2 κελιά για ενήλικες και ένα μικρότερο για ασυνόδευτους ανήλικους).

Παρεχόμενες υπηρεσίες: κρεβάτια με εξοπλισμό, λουτρά με ζεστό νερό, καρτοτηλέφωνο, ιματισμός από την Νομαρχία, παροχή 5,65 ευρώ ημερησίως για σίτιση από το κράτος, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, μεταφραστές.

2. **Τμήμα Συνοριακής Φύλαξης Φερρών Έβρου:** Μικτή κράτηση (γυναίκες-άνδρες-παιδιά).

Χωρητικότητα: 2 θάλαμοι με συνολική χωρητικότητα 50 ατόμων.

Παρεχόμενες υπηρεσίες: σίτιση, ντους.

Διαπιστώνεται επίσης έλλειψη ειδών υγιεινής, έλλειψη ιατρικής περίθαλψης, έλλειψη προσωπικού (νοσοκόμες ,ψυχίατροι).

3. **Οιονεί ΕΧΠΑ Βέννας, Ροδόπη:** Λειτουργεί στην παλιά αποθήκη της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών.

Χωρητικότητα: 220 άτομα.

Παρεχόμενες υπηρεσίες: τουαλέτες ,ντους, σίτιση.

Δεν υπάρχουν μεταφραστές, καθαρίστριες, απουσία θέρμανσης.

4. **Τμήμα Συνοριακής Φύλαξης Τυχερού:** Λειτουργεί στην παλιά αποθήκη σιταριού της Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών.

Χωρητικότητα: 2 κελιά.

Παρεχόμενες υπηρεσίες: σίτιση.

Δεν υπάρχει καθαρίστρια, δεν υπάρχουν φάρμακα, είδη υγιεινής, έλλειψη ιατρών, δεν υπάρχει χώρος προαυλισμού.

5. **Τμήμα Συνοριακής φύλαξης Σουφλίου:** Καινούριες εγκαταστάσεις.

Χωρητικότητα: 3 κελιά(26 άτομα συνολικά).

Παρεχόμενες υπηρεσίες: τουαλέτες, ντους.

Δεν υπάρχουν είδη υγιεινής, μικτή κράτηση, δεν υπάρχουν διερμηνείς και δικηγόροι.

6. **Τμήμα συνοριακής φύλαξης Ισαακίου(Διδυμότειχο):** Λειτουργεί σε ένα παλιό δημοτικό σχολείο.

Χωρητικότητα: 67 άτομα.

Υπάρχει θέρμανση, τουαλέτες. Οι κρατούμενοι στέλνονται στο Φυλάκιο Κυπρίνου 24 ώρες το πολύ μετά την προσαγωγή τους, και εκεί τους παρέχεται ιατρική περίθαλψη.

7. **Οιονεί ΕΧΠΑ Φυλακίου Κυπρίνου:** Σύγχρονο κτήριο στα βόρεια της Ορεστιάδας.

Χωρητικότητας: 379 ατόμων (η δυναμικότητα είναι για 188).

Παρεχόμενες υπηρεσίες: σίτιση, τηλέφωνο, γιατρός και νοσηλεύτριες (αν ανανεωθούν οι συμβάσεις τους). Τα είδη υγιεινής είναι λιγοστά.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι οι συνθήκες κράτησης των μεταναστών είναι άσχημες, σε τέτοιο βαθμό που επιλέγουν να μην ζητούν άσυλο, είναι συνθήκες φυλακής χωρίς παροχές σε είδη πρώτης ανάγκης. Ερευνώντας καταλήγουμε στο γεγονός ότι δεν υφίστανται κέντρα υποδοχής μεταναστών με την ευρωπαϊκή έννοια. Η νομοθεσία και η γραφειοκρατία είναι το χειρότερο πρόβλημα για την έκδοση ασύλου και έχει ως αποτέλεσμα να μένουν οι μετανάστες στα κέντρα κράτησης για μήνες και τελικώς να απελαύνονται σχεδόν μαζικά.

Σύμφωνα με τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα οι συνθήκες διαβίωσης στα κέντρα κράτησης μεταναστών είναι τραγικές-απάνθρωπες και επικρατεί συνωστισμός. Κλιμάκιο της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. τον Σεπτέμβριο του 2010 χαρακτήρισε τραγική την κατάσταση στα κέντρα κράτησης και το φαινόμενο των μεταναστευτικών ροών που αντιμετωπίζει η Ελλάδα ως «ανθρωπιστική κρίση».

Σύμφωνα με τον Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες η κατάσταση στα τμήματα συνοριακής φύλαξης Έβρου λίγο πριν το τέλος του 2010 είναι άσχημη (σύμφωνα

με μαρτυρίες μεταναστών που κρατήθηκαν στα τμήματα συνοριακής φύλαξης Φερών, Σουφλίου, Κυπρίνου και Τυχερού). Υπάρχει συνωστισμός (υπερδιπλάσιος αριθμός ανθρώπων από το προβλεπόμενο), η κράτηση είναι μικτή (άνδρες, γυναίκες και ασυνόδευτοι ανήλικοι κρατούνται στους ίδιους χώρους) και οι συνθήκες υγιεινής άθλιες.

Συγκεκριμένα τα σκεπάσματα είναι βρώμικα και οι μετανάστες δεν έχουν υγειονομική πρόσβαση. Τα κρεβάτια δεν επαρκούν και μερικοί μετανάστες κοιμούνται καθισμένοι. Ο φωτισμός και η θέρμανση είναι ελλιπής και υπάρχουν μετανάστες που δεν έχουν προαυλιστεί σε διάστημα κράτησης 4 μηνών. Οι μετανάστες δεν έχουν δυνατότητα επικοινωνίας με τον έξω κόσμο, πρόσβαση σε δωρεάν νομική βοήθεια και οι Ελληνικές αρχές δεν τους ενημερώνουν για τα δικαιώματά τους. Την κακή κατάσταση των κέντρων κράτησης σχολίασε και η Διεθνής Αμνηστία με ανακοίνωσή της στις 8 Ιουλίου 2011.

Αρνητική κριτική για την κράτηση παιδιών στα κέντρα κράτησης μεταναστών έκανε ο επίτροπος για τα ανθρώπινα δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης Τόμας Χάμμαρμπεργκ. Σύμφωνα με αυτόν η κράτηση παιδιών στα κέντρα αυτά είναι αντίθετη στην σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τα παιδιά στα κέντρα κράτησης είναι εκτεθειμένα σε πράξεις βίας ενώ παράλληλα στερούνται πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης.

Επεισόδια έλαβαν χώρα στο Κέντρο Κράτησης Βέννας με τους μετανάστες να διαμαρτύρονται για τις συνθήκες που προσβάλουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, βρώμικες εγκαταστάσεις, απουσία θέρμανσης, ανύπαρκτες συνθήκες υγιεινής, αδύνατη πρόσβαση σε τηλέφωνο, ανεπαρκής μέριμνα, δεν υπάρχουν διερμηνείς-μεταφραστές. Στο Κέντρο κρατούνται υπό απέλαση αλλοδαποί, αλλοδαποί των οποίων η απέλαση είναι ανέφικτη, καθώς και αιτούντες άσυλο.

Να σημειωθεί επίσης πως παρόμοιες συνθήκες οδήγησαν στο κλείσιμο το κέντρο Κράτησης στην Παγανή Λέσβου.

Στα Τμήματα Φύλαξης Αλλοδαπών στην Ορεστιάδα και στην Αλεξανδρούπολη στοιβάζονται σε λίγα τετραγωνικά, χωρίς την ύπαρξη στοιχειωδών συνθηκών υγιεινής και καθαριότητας και δίχως να εξετάζονται ιατρικά. Όμως οι γιατροί που προσφέρθηκαν εθελοντικά τον Οκτώβριο του 2010 για να τους εξετάσουνε δεν λάβανε σχετική έγκριση από τη διεύθυνση Αλλοδαπών.

Η Ελλάδα έχει καταδικαστεί και πρόσφατα από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΑΔ) για παραβίαση των άρθρων 3 (απάνθρωπη και

εξευτελιστική μεταχείριση / βασανιστήρια) και 5, παρ. 1 και 4 (παράνομη κράτηση αλλοδαπού ενόψει απέλασης / απουσία αποτελεσματικού ελέγχου νομιμότητας της κράτησης) σε βάρος κρατουμένων αιτούντων άσυλο σε κέντρα κράτησης.

Οι τελευταίες νομοθετικές εξελίξεις στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου, που έλαβαν χώρα το καλοκαίρι του 2009, επιδεινώνουν τη θέση των κρατουμένων αλλοδαπών και διευρύνουν επικίνδυνα το πεδίο παραβιάσεων σε βάρος των ήδη καταπατηθέντων δικαιωμάτων τους.



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο:
ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ



5.1. ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ο νομός Ιωαννίνων είναι ένας από τους 51 νομούς της Ελλάδας και ανήκει διοικητικά στην περιφέρεια της Ηπείρου. Είναι ένας από τους μεγαλύτερους σε έκταση νομούς της Ελλάδας και καταλαμβάνει τη μισή περίπου έκταση του γεωγραφικού διαμερίσματος της Ηπείρου, που βρίσκεται στην βορειοδυτική πλευρά της χώρας. Πρωτεύουσα του νομού είναι η πόλη των Ιωαννίνων.

Βορειοδυτικά συνορεύει με την Αλβανία και βρίσκεται σε μικρή χιλιομετρική απόσταση από το λιμάνι της Ηγουμενίτσας που είναι κύρια πύλη εισόδου των μεταναστών.

Ο μόνιμος πληθυσμός του Νομού Ιωαννίνων, κατά την απογραφή του 2001 ήταν 177.137 κάτοικοι ενώ το 2011 ανήλθαν σε 171.315 κατοίκους. Ο Δήμος Ιωαννίνων, κατά την ίδια απογραφή είχε 47.383 και 83.904 κατοίκους αντίστοιχα. Παρατηρούμε λοιπόν ότι ενώ σε επίπεδο Νομού οι κάτοικοι μειώθηκαν το 2011 σε σχέση με την απογραφή του 2001 κατά 5.822 κατοίκους, σε επίπεδο Δήμου οι κάτοικοι αυξήθηκαν κατά 36.521 κατοίκους.

Από την Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων συλλέξαμε στοιχεία για τους νόμιμους αλλοδαπούς του νομού Ιωαννίνων, όσους έχουν δηλαδή πολιτογραφηθεί. Η πολιτογράφηση είναι ένας από τους τρόπους με τους οποίους κάποιος αλλοδαπός αποκτά την ελληνική ιθαγένεια προσφεύγοντας στην Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων και ειδικά στο Τμήμα Πολιτογράφησης. Τα στοιχεία μας δίνουν τις εξής πληροφορίες:

Στο νομό Ιωαννίνων οι περισσότεροι νόμιμοι αλλοδαποί είναι Αλβανικής υπηκοότητας σε πολύ μικρότερο βαθμό ακολουθούν οι προερχόμενοι από την Ινδία, την Ουκρανία, το Πακιστάν και άλλες χώρες όπως η Βουλγαρία, η Ρωσία κ.ά. Ο μεγαλύτερος όγκος νόμιμων αλλοδαπών διαμένει στο κέντρο της πόλης των Ιωαννίνων λόγω της γεωγραφικής της θέσης.

Αιτήσεις για πολιτογράφηση κατά βάση γίνονται από ομογενείς Αλβανούς υπηκόους, οι οποίοι έχουν την ελληνική εθνικότητα αλλά όχι και την ελληνική ιθαγένεια και σε μικρότερο βαθμό από αλλογενείς Αλβανούς υπηκόους, οι οποίοι δεν διαθέτουν ούτε την ελληνική εθνικότητα αλλά ούτε και την ελληνική ιθαγένεια. Σε πολύ χαμηλότερα

ποσοστά είναι οι αιτήσεις από άλλες χώρες, Ουκρανία, Νιγηρία, Μολδαβία, Ρουμανία. Συγκριτικά με προηγούμενα έτη εγκρίνονται όλο και περισσότερες αιτήσεις για πολιτογράφηση.

Όσον αφορά τους παράνομους μετανάστες δεν υπάρχουν έγκυρα στοιχεία για τον ακριβή αριθμό τους ή την περιοχή διαμονής τους.

5.2. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Η Ελλάδα έχει το τέταρτο κατά σειρά υψηλότερο ποσοστό αλλοδαπών που προέρχονται από τρίτες χώρες στους 27 της Ε.Ε. με 6,7% του πληθυσμού μετά την Λετονία (17,9%), την Εσθονία (16,5%) και την Ισπανία (7%) Το μεγαλύτερο ποσοστό αλλοδαπών σημειώνεται στο Λουξεμβούργο με 42,6% και ακολουθούν Λετονία με 18%, Εσθονία με 17%, Κύπρος με 16%, Ιρλανδία με 13% και Ισπανία με 12%⁹.

Ο πληθυσμός και οι διαμένοντες ξένοι υπήκοοι τρίτων χωρών του Δήμου Ιωαννίνων, όπως παρατηρούμε και από τον παρακάτω πίνακα, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν δοθεί από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, παρουσιάζουν μία αύξηση τα τελευταία χρόνια.

Πιο συγκεκριμένα, το 2003 ήταν 36.084 καταγεγραμμένοι νομίμως διαμένοντες στο Δήμο Ιωαννίνων με ποσοστό 4,94% επί του συνόλου του πληθυσμού του Δήμου. Την ίδια χρονιά ο αριθμός των εκδοθέντων αδειών παραμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών ήταν 9.973.

Το 2007 ο αριθμός τους αυξήθηκε σε 58.962 καταγεγραμμένους νομίμως διαμένοντες. Η αύξηση αυτή ήταν κατά 22.878 περισσότερους από το 2003. Δηλαδή μέσα σε μία τετραετία το ποσοστό τους αυξήθηκε κατά 2,26%.

Την ίδια αύξηση παρατηρούμε και στον αριθμό των εκδοθέντων αδειών παραμονής. Ενώ το 2003 είχαν εκδοθεί 9.973 άδειες παραμονής, το 2007 εκδόθηκαν 12.257, σημειώνοντας αύξηση κατά 2.284.

⁹ <http://unews.pathfinder.gr/economy/allodapoi-to-8-1-toy-plhthysmoy-mas.html>

Πίνακας 8: Πληθυσμός & Διαμενόντες Υπήκοοι τρίτων Χωρών στο νομό Ιωαννίνων

Έτος	Αριθμός Νομίμως Διαμενόντων στα Ιωάννινα	Ποσοστό Νομίμως Διαμενόντων επί του συνόλου του πληθυσμού	Αριθμός Εκδοθέντων Αδειών Παραμονής σε Υπηκόους Τρίτων Χωρών
2003	36084	4.94%	9973
2004	42916	5.73%	20191
2005	45998	6.00%	15302
2006	53124	6,7%	15218
2007	58962	7,2%	12257

ΠΗΓΗ: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

5.3. ΚΕΝΤΡΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Στη πόλη των Ιωαννίνων δεν υπάρχουν κέντρα υποδοχής μεταναστών. Την κράτησή των μεταναστών έχει αναλάβει το τοπικό αστυνομικό τμήμα. Το ίδιο επίσης ισχύει και για τις περιοχές-χωριά όλου του νομού Ιωαννίνων. Στο κεντρικό αστυνομικό τμήμα των Ιωαννίνων υπάρχουν κρατητήρια χωρητικότητας 33 ατόμων, ενώ η κράτηση είναι κοινή.

Τα κατά τόπους αστυνομικά τμήματα των γύρω περιοχών είναι τα εξής:

- 1) Α.Τ. Α΄ και Β΄ Τ.Σ.Φ. Δελβινακίου.

- 2) Α.Τ. Κήπων χωρητικότητας 4 ατόμων έκαστο με μεικτή κράτηση.
- 3) Α.Τ. και Τ.Σ.Φ Κόνιτσας χωρητικότητας 12 ατόμων με μεικτή κράτηση.
- 4) Α.Τ. Κακαβιάς.
- 5) Α.Τ. Μέρτζανης.
- 6) Α.Τ. Κατσικά χωρητικότητας 2 ατόμων έκαστο με μεικτή κράτηση.
- 7) Α.Τ. Πυρσόγιαννης και
- 8) Τ.Σ.Φ Μαστοροχωρίων χωρητικότητας 6 ατόμων έκαστο με μεικτή κράτηση.

Σε όλα τα τμήματα παρέχεται τουαλέτα, τηλέφωνο και δικηγόρος κατόπιν απαίτησης του κρατουμένου. Προαυλισμός δεν πραγματοποιείται. Παρέχεται όμως φαγητό και από το κράτος 6 ευρώ ημερησίως. Η παραμονή διαρκεί έως ότου ολοκληρωθεί η διαδικασία της απέλασης και δεν ξεπερνάει τους 6 μήνες. Σε περίπτωση δε που εκκρεμεί κάποιο αδίκημα, έως ότου εκδικαστεί το αυτόφωρο στο αντίστοιχο δικαστήριο.

Στο δήμο Κόνιτσας λειτουργεί Ξενώνας Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων με χωρητικότητα 80 ατόμων. Αρμόδιος φορέας είναι η Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία «Η Μέριμνα» και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων 2009.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο:

ΕΡΕΥΝΑ



6.1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Μερικές έρευνες προσανατολίζονται στη δημιουργία τυπολογιών των ερωτώμενων ατόμων, στηριζόμενες σ' αυτό που καλούμε, κατά γενικό τρόπο, μέτρηση των στάσεων. Τέτοιου είδους έρευνες έχουν σαν σκοπό να τοποθετήσουν το σύνολο των ατόμων σε μια κλίμακα (κλίμακα στάσεων), της οποίας ορισμένες ευδιάκριτες βαθμίδες θα αντιστοιχούσαν σε κάποιο τύπο στάσης αρκετά προσδιορισίμο. Οι στάσεις μπορούν να είναι αντικείμενο μεταβολών, αλλά συνήθως παρουσιάζουν στοιχεία σταθερά, στα οποία ανταποκρίνονται οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση των στάσεων και των αντιλήψεων σχετικά με τα κέντρα υποδοχής στην Ελλάδα.

Επιπλέον επιμέρους σκοποί της έρευνας είναι:

Η διερεύνηση του κατά πόσο υφίστανται αρμόδιοι φορείς υποδοχής μεταναστών σε επίπεδο νομού, εθελοντικοί, ιδιωτικοί ή δημόσιοι.

Παράλληλα διερευνάμε ποιές είναι οι σχετικές διαδικασίες κατά την υποδοχή των μεταναστών στα κέντρα και κατά πόσο υπάρχει καθολική προσβασιμότητα στα κέντρα (σε ποιους παρέχονται οι υπηρεσίες).

Επίσης γίνεται μια σχετική εκτίμηση της πολιτικής που ακολουθεί το κράτος σε σχέση γενικότερα με το μεταναστευτικό ζήτημα.

6.2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ως πεδίο μελέτης ορίστηκε η αστική περιοχή των Ιωαννίνων.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν άτομα ηλικίας 20-45 ετών. Ως κριτήριο επιλογής ορίσαμε την ηλικία (20-45). Ο αριθμός των ερωτώμενων έφτασε τους 100.

Το δείγμα επειδή προήλθε από μια συγκεκριμένη περιοχή της Ελλάδας, (την πόλη των Ιωαννίνων), δεν μπορεί να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικό ώστε τα αποτελέσματα να

γενικευτούν σε όλο τον Ελληνικό πληθυσμό. Ο τρόπος δειγματοληψίας ήταν τυχαίος (έρευνα σε διάφορα σημεία της πόλης, όπως κεντρικοί δρόμοι, στάσεις λεωφορείου).

Η έρευνα διεξήχθη με την μέθοδο των αποσυμπληρούμενων ερωτηματολογίων απ' ευθείας από τους ερωτώμενους: το κάθε άτομο τσέκαρε μόνο του τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο.

Το δείγμα ενημερώθηκε για το σκοπό της έρευνας και επίσης εγγυηθήκαμε στο δείγμα την ανωνυμία και την ύπαρξη εμπιστευτικότητας.

Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από κλειστές ερωτήσεις. οι ερωτώμενοι όφειλαν υποχρεωτικά να επιλέξουν μεταξύ κάποιων απαντήσεων που προτείνονταν. Αυτός ο τύπος ερωτήσεων είναι εκείνος που προσφέρεται καλύτερα για μια στατιστική ανάλυση και ανίχνευση. Δεν αφήνονται περιθώρια διφορούμενων απαντήσεων λόγω αντίδρασης του ερωτώμενου ατόμου. Οι ερωτώμενοι καλούνται να τοποθετήσουν τους εαυτούς τους σε μια κλίμακα κατασκευασμένη από πριν - αυτοτοποθέτηση από τους ίδιους.

Το ερωτηματολόγιο είναι χωρισμένο σε δύο ενότητες.

Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του εξεταζόμενου πληθυσμού, δηλαδή το φύλο, την ηλικία, την εκπαίδευση του ερωτώμενου καθώς και το επάγγελμά του.

Η δεύτερη ενότητα περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις. Στην ενότητα αυτή διερευνώνται κυρίως οι στάσεις και οι αντιλήψεις των πολιτών της πόλης των Ιωαννίνων σχετικά με το ζήτημα των κέντρων υποδοχής με ειδικότερη αναφορά στα εξής:

- Αν οι πολίτες γνωρίζουν για τα κέντρα.
- Αν υφίστανται αρμόδιοι φορείς υποδοχής.
- Τι γνώμη έχουν για την μεταναστευτική πολιτική.
- Ποιές είναι οι συνθήκες κράτησης των μεταναστών.
- Η χρηματοδότηση των κέντρων.
- Το μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα.

Ο τρόπος συλλογής των απαντήσεων έγινε με τους εξής τρόπους:

- 1) Την δυαδική επιλογή: σε αυτή την περίπτωση οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να επιλέξουν μεταξύ δυο αντίθετων ως προς την έννοια απαντήσεων.

- 2) Την πολλαπλή επιλογή: οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να δώσουν την γνώμη τους για κάθε πρόταση χρησιμοποιώντας μια σειρά απαντήσεων σε κλειστού τύπου ερωτήσεις.

Πριν μοιραστεί το ερωτηματολόγιο δοκιμάστηκε πιλοτικά σε δείγμα δέκα ατόμων προκειμένου να εξασφαλιστεί η εγκυρότητά του και να θα δοθεί η τελική μορφή του.

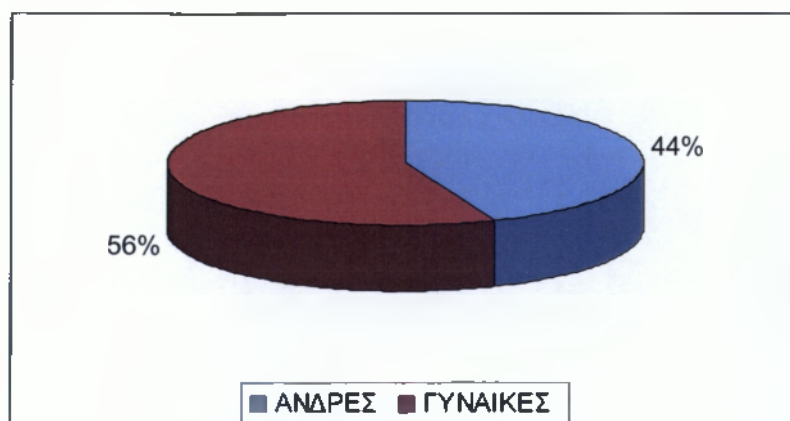
Μετά την συλλογή και επεξεργασία των ερωτηματολογίων οι απαντήσεις κωδικοποιήθηκαν και έγινε η αντίστοιχη στατιστική επεξεργασία των μεταβλητών για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη κατανόηση των αποτελεσμάτων. Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων έγινε με την απλή στατιστική.

6.3.ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Α' ΕΝΟΤΗΤΑ

Ως προς το φύλο του δείγματος, όπως βλέπουμε και από το παρακάτω διάγραμμα, το 56% είναι γυναίκες ενώ το 44% άνδρες.

Διάγραμμα 1: Φύλο ερωτώμενων

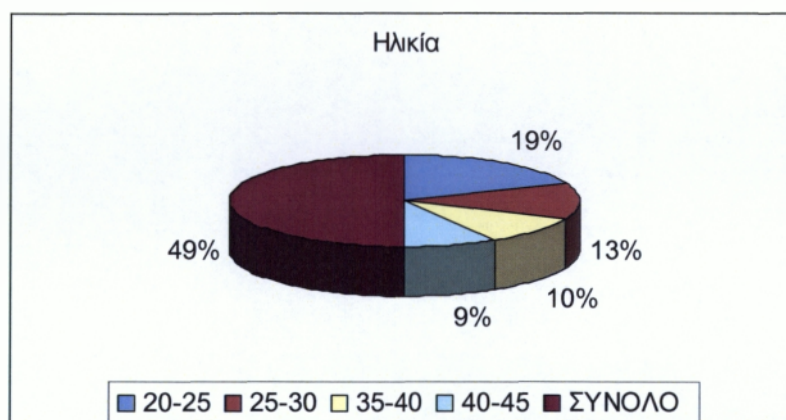


Αναφορικά με την ηλικία τους, όπως παρατηρούμε και από τον παρακάτω πίνακα και το αντίστοιχο διάγραμμα, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (38%) είναι ηλικίας 20-25 ετών, το 25% ηλικίας 25-30, το 20% ηλικίας 35-40 ενώ το 17% ηλικίας 40-45 ετών.

Πίνακας 9: Ηλικία

Ηλικία	Συχνότητα	Ποσοστό
20-25	38	38%
25-30	25	25%
35-40	20	20%
40-45	17	17%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100%

Διάγραμμα 2: Ηλικία

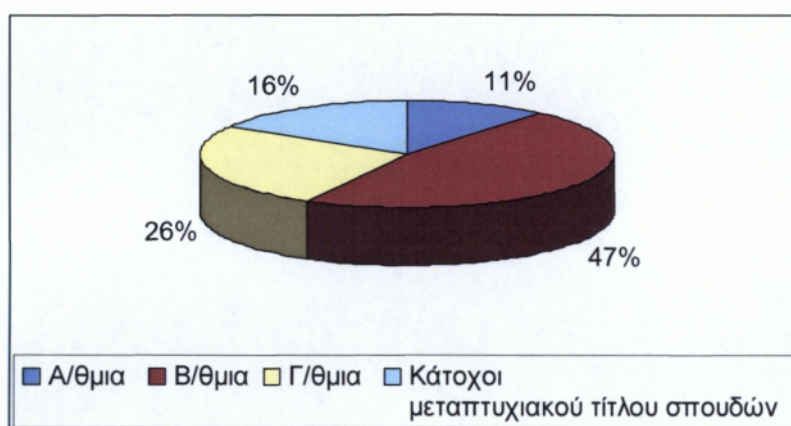


Αναφορικά με το μορφωτικό τους επίπεδο, όπως παρατηρούμε από τον παρακάτω πίνακα και το αντίστοιχο διάγραμμα, το μεγαλύτερο ποσοστό (47%) είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το αμέσως επόμενο ποσοστό το καταλαμβάνουν αυτοί που είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έχουν 26% στο σύνολο των ερωτώμενων ενώ το 16% κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών. Επίσης ένα μικρό ποσοστό (11%) δήλωσαν ότι είναι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Πίνακας 10: Μορφωτικό επίπεδο

Εκπαίδευση	Συχνότητα	Ποσοστό
A/θμια	11	11%
B/θμια	47	47%
Γ/θμια	26	26%
Κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών	16	16%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100%

Διάγραμμα 3: Μορφωτικό επίπεδο

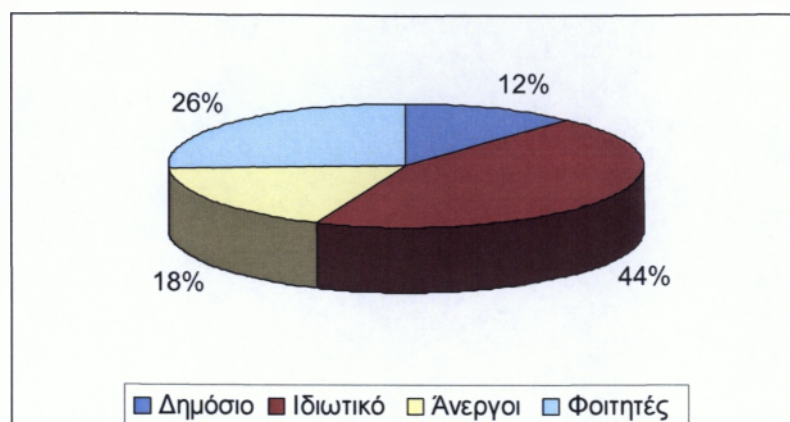


Όσο αναφορά το επάγγελμα των ερωτώμενων, το μεγαλύτερο ποσοστό με 44% απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα ενώ το 26% είναι φοιτητές. Το 18% είναι άνεργοι και μόλις το 12% απασχολούνται στο δημόσιο τομέα.

Πίνακας 11: Απασχόληση

Απασχόληση	Συχνότητα	Ποσοστό
Δημόσιο	12	12%
Ιδιωτικό	44	44%
Άνεργοι	18	18%
Φοιτητές	26	26%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100%

Διάγραμμα 4: Απασχόληση



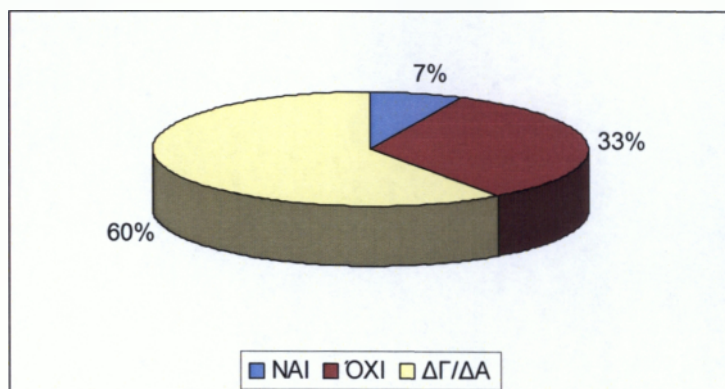
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ

Η πρώτη ερώτηση ήταν: «Γνωρίζετε τι είναι τα κέντρα υποδοχής μεταναστών»; Παρατηρώντας τον παρακάτω πίνακα και το αντίστοιχο διάγραμμα αντιλαμβανόμαστε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (33%) δεν γνωρίζει τι είναι τα κέντρα υποδοχής μεταναστών ενώ το 60% δεν μας απάντησε, προφανώς επειδή δεν γνώριζε ακριβώς. Μόνο το 7% μας απάντησε θετικά.

Πίνακας 12: Γνωρίζετε τι είναι τα κέντρα υποδοχής μεταναστών;

Γνωρίζετε τι είναι τα κέντρα υποδοχής μεταναστών	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	7	7%
ΌΧΙ	33	33%
ΔΓ/ΔΑ	60	60%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100%

Διάγραμμα 5: Γνωρίζετε τι είναι τα κέντρα υποδοχής μεταναστών;

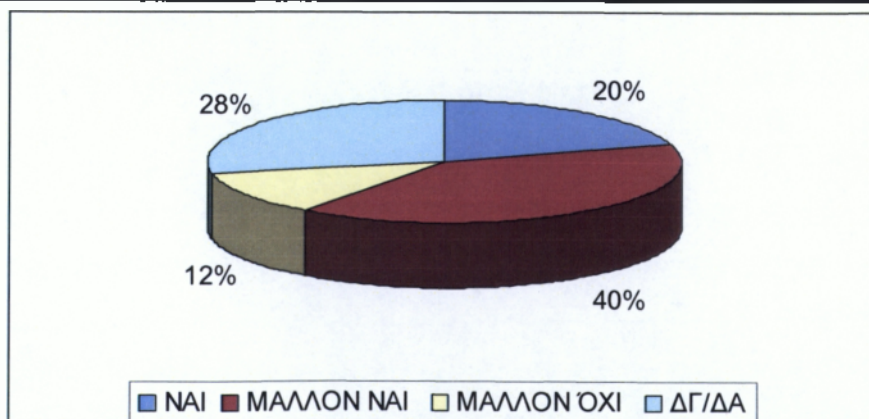


Η δεύτερη ερώτηση ήταν: «*Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχουν κέντρα υποδοχής μεταναστών*»; Το μεγαλύτερο ποσοστό (40%) απάντησε μάλλον ναι, ενώ το 20% απάντησε πως πρέπει να υπάρχουν τέτοια κέντρα. Ωστόσο, υπήρχε και ένα ποσοστό 12% που απάντησε αρνητικά ενώ μεγάλο ήταν το ποσοστό (28%) που δεν μας απάντησε.

Πίνακας 13: Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχουν κέντρα υποδοχής μεταναστών;

Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχουν κέντρα υποδοχής μεταναστών;	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	20	20%
ΜΑΛΛΟΝ ΝΑΙ	40	40%
ΜΑΛΛΟΝ ΟΧΙ	12	12%
ΔΓ/ΔΑ	28	28%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100%

Διάγραμμα 6: Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχουν κέντρα υποδοχής μεταναστών;

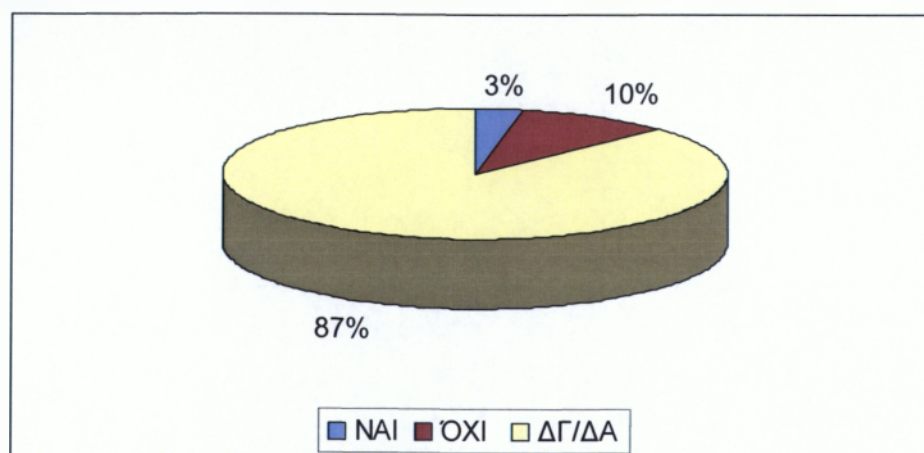


Η τρίτη ερώτηση ήταν: «Γνωρίζετε εάν υπάρχουν στα Ιωάννινα κέντρα υποδοχής μεταναστών»; Το μεγαλύτερο ποσοστό (87%) απάντησε δεν γνωρίζω/δεν απαντώ, ενώ το 10% είπε πως δεν υπάρχουν τέτοια κέντρα για μετανάστες στα Ιωάννινα. Μόνο 3% απάντησε θετικά, όπως βλέπουμε και από τον παρακάτω πίνακα και το αντίστοιχο διάγραμμα.

Πίνακας 14: Γνωρίζετε εάν υπάρχουν κέντρα υποδοχής μεταναστών στα Ιωάννινα;

Γνωρίζετε εάν υπάρχουν στα Ιωάννινα κέντρα υποδοχής μεταναστών;	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	3	3%
ΌΧΙ	10	10%
ΔΓ/ΔΑ	87	87%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100%

Διάγραμμα 7: Γνωρίζετε εάν υπάρχουν κέντρα υποδοχής μεταναστών στα Ιωάννινα;

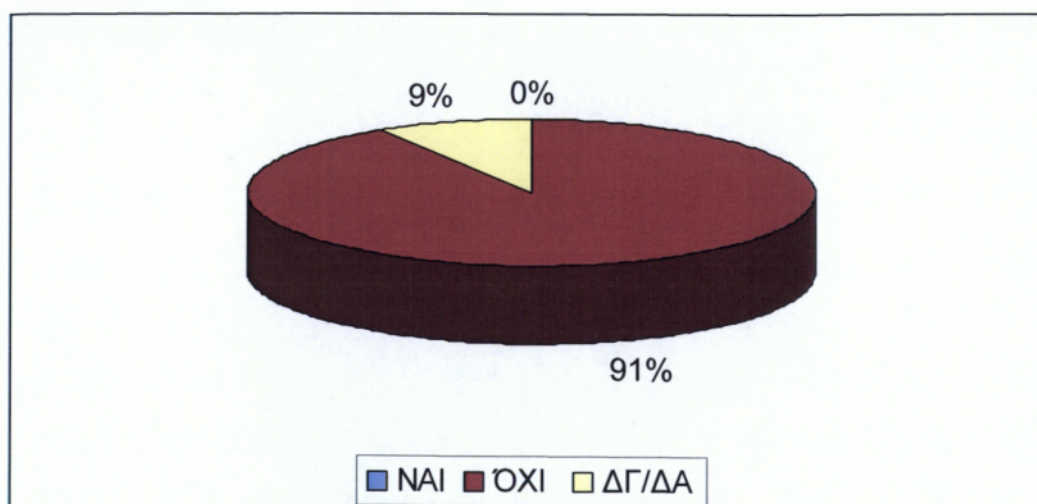


Η τέταρτη ερώτηση που τους τέθηκε ήταν: «*Νομίζετε ότι υπάρχει σωστή πολιτική αντιμετώπισης των εισερχόμενων μεταναστών*»; Το μεγαλύτερο ποσοστό 91% απάντησε πως δεν υπάρχει σωστή πολιτική αντιμετώπιση σχετικά με τους εισερχόμενους μετανάστες, ενώ το υπόλοιπο 9% δεν γνώριζε και δεν μας απάντησε. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι κανένας δεν απάντησε θετικά.

Πίνακας 15: Νομίζετε ότι υπάρχει σωστή πολιτική αντιμετώπισης των εισερχόμενων μεταναστών;

Νομίζετε ότι υπάρχει σωστή πολιτική αντιμετώπισης των εισερχόμενων μεταναστών;	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	0	0%
ΌΧΙ	91	91%
ΔΓ/ΔΑ	9	9%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100%

Διάγραμμα 8: Νομίζετε ότι υπάρχει σωστή πολιτική αντιμετώπισης των εισερχόμενων μεταναστών;

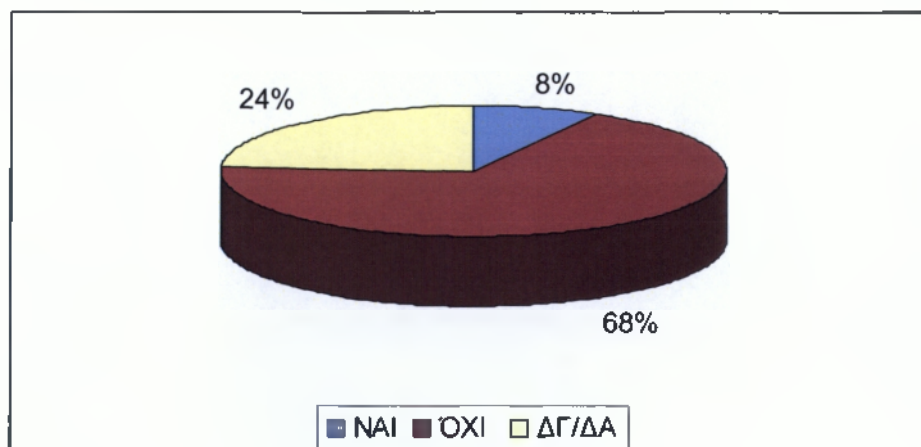


Η πέμπτη ερώτηση ήταν: «*Πιστεύετε ότι οι συνθήκες κράτησης των μεταναστών συμπλέουν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα*»; Το 68% των ερωτώμενων θεωρούν ότι οι συνθήκες κράτησης των μεταναστών στην Ελλάδα δεν συμπλέουν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, ενώ το 24% δεν μας απάντησε σε αυτή την ερώτηση. Μόνο το 8% θεωρεί ότι η Ελλάδα ακολουθεί τα ευρωπαϊκά πρότυπα όσο αναφορά τις συνθήκες κράτησης των μεταναστών της.

Πίνακας 16: Πιστεύετε ότι οι συνθήκες κράτησης των μεταναστών συμπλέουν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα;

Πιστεύετε ότι οι συνθήκες κράτησης των μεταναστών συμπλέουν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα;	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	8	8%
ΟΧΙ	68	68%
ΔΓ/ΔΑ	24	24%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100%

Διάγραμμα 9: Πιστεύετε ότι οι συνθήκες κράτησης των μεταναστών συμπλέουν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα;

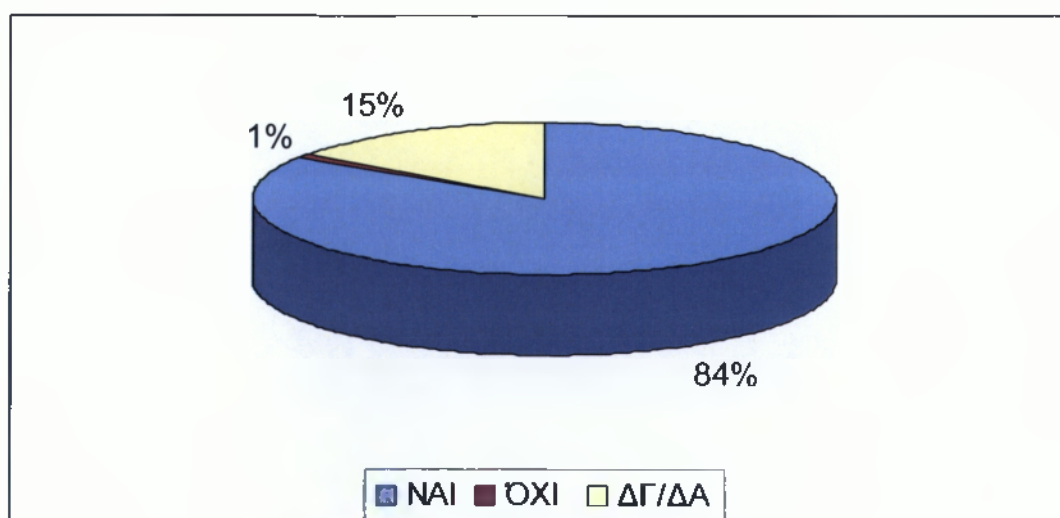


Η έκτη ερώτηση ήταν: «*Με την παρούσα οικονομική κατάσταση της χώρας πιστεύετε πως η επιδότηση χώρων υποδοχής μεταναστών θα ήταν λανθασμένη*»; Το μεγαλύτερο ποσοστό (84%) απάντησε ότι θεωρεί λανθασμένη την επιδότηση χώρων υποδοχής μεταναστών λόγω της οικονομικής κατάστασης που υπάρχει στην Ελλάδα. Ωστόσο, 1% απάντησε ότι δεν τη θεωρεί λανθασμένη και το 15% δεν μας απάντησε.

Πίνακας 17: Με την παρούσα οικονομική κατάσταση της χώρας πιστεύετε πως η επιδότηση χώρων υποδοχής μεταναστών θα ήταν λανθασμένη;

Με την παρούσα οικονομική κατάσταση της χώρας πιστεύετε πως η επιδότηση χώρων υποδοχής μεταναστών θα ήταν λανθασμένη;	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	84	84%
ΟΧΙ	1	1%
ΔΓ/ΔΑ	15	15%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100%

Διάγραμμα 10: Με την παρούσα οικονομική κατάσταση της χώρας πιστεύετε πως η επιδότηση χώρων υποδοχής μεταναστών θα ήταν λανθασμένη;



Στην έβδομη ερώτηση που ήταν η εξής: «*Κατά πόσο υφίστανται αρμόδιοι φορείς υποδοχής μεταναστών στα Ιωάννινα*»; το μεγαλύτερο ποσοστό 87% απάντησε ότι δεν γνωρίζει εάν στα Ιωάννινα υφίστανται αρμόδιοι φορείς υποδοχής μεταναστών, ενώ το 13% απάντησε ότι δεν υπάρχουν αρμόδιοι φορείς.

Πίνακας 18: Κατά πόσο υφίστανται αρμόδιοι φορείς υποδοχής μεταναστών στα Ιωάννινα;

Κατά πόσο υφίστανται αρμόδιοι φορείς υποδοχής μεταναστών στα Ιωάννινα;	Συχνότητα	Ποσοστό
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ	13	13%
ΔΓ/ΔΑ	87	87%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100%

Διάγραμμα 11: Κατά πόσο υφίστανται αρμόδιοι φορείς υποδοχής μεταναστών στα Ιωάννινα;



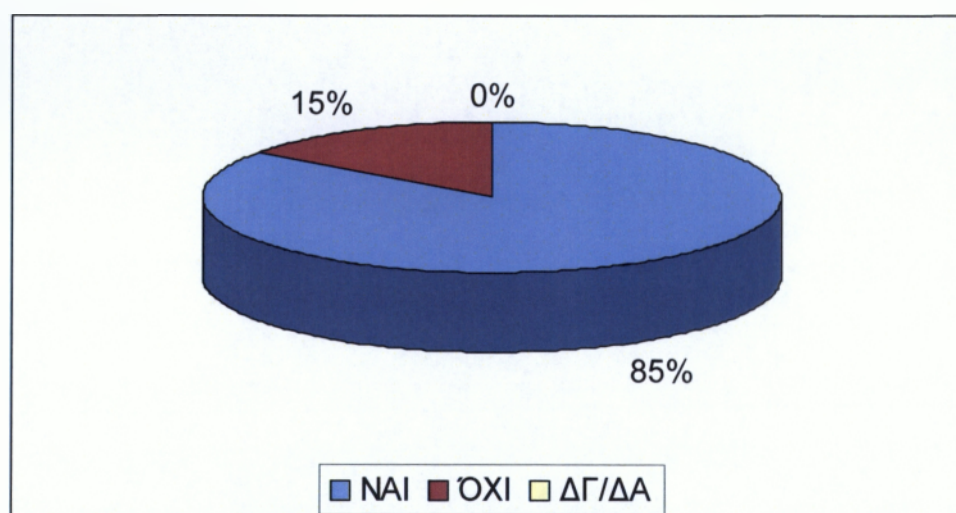
Στην όγδοη ερώτηση ρωτήθηκαν το εξής: «Έχετε κάποια επαφή με κάποιο μετανάστη»;

Το 85% μας απάντησαν θετικά ενώ το 15% αρνητικά.

Πίνακας 19: Έχετε κάποια επαφή με κάποιο μετανάστη;

Έχετε κάποια επαφή με κάποιο μετανάστη;	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	85	85%
ΌΧΙ	15	15%
ΔΓ/ΔΑ	0	0%
ΣΥΝΟΛΟ	15	100%

Διάγραμμα 12: Έχετε κάποια επαφή με κάποιο μετανάστη;



Στην ένατη ερώτηση τους ζητήθηκε να μας απαντήσουν εάν «σε γενικές γραμμές θα λέγατε ότι η μετανάστευση μάλλον ωφελεί, ή μάλλον βλάπτει την Ελλάδα»; Το 70% των ερωτώμενων θεωρεί ότι η μετανάστευση μάλλον βλάπτει την Ελλάδα ενώ μόλις το

3% θεωρεί ότι την ωφελεί. Ωστόσο, το 9% πιστεύει ότι η μετανάστευση ούτε ωφελεί αλλά ούτε βλάπτει την Ελλάδα. Τέλος το 18% δεν μας απάντησε.

Πίνακας 20: Η μετανάστευση θα λέγατε ότι μάλλον ωφελεί, ή μάλλον βλάπτει την Ελλάδα;

Η μετανάστευση θα λέγατε ότι μάλλον ωφελεί, ή μάλλον βλάπτει την Ελλάδα;	Συχνότητα	Ποσοστό
ΜΑΛΛΟΝ ΩΦΕΛΕΙ	3	3%
ΜΑΛΛΟΝ ΒΛΑΠΤΕΙ	70	70%
ΟΥΤΕ/ ΟΥΤΕ	9	9%
ΔΓ/ΔΑ	18	18%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100%

Διάγραμμα 13: Η μετανάστευση θα λέγατε ότι μάλλον ωφελεί, ή μάλλον βλάπτει την Ελλάδα;

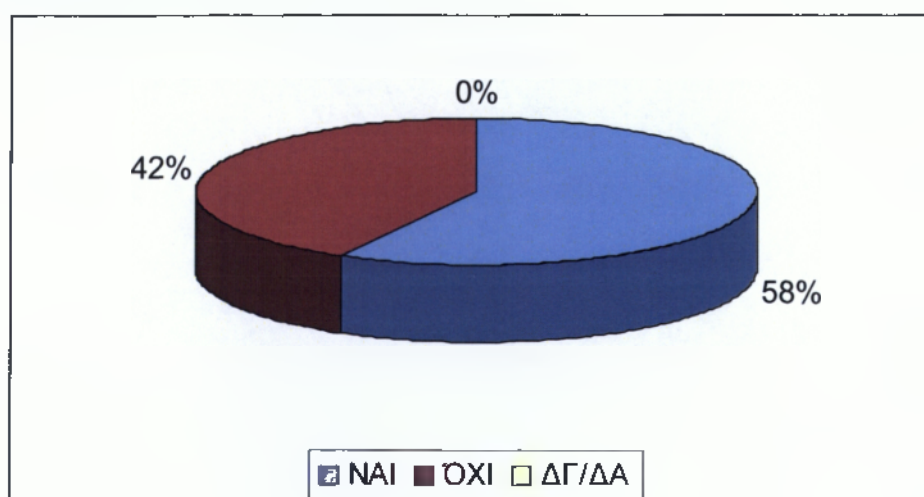


Στη δέκατη ερώτηση τους ζητήθηκε να μας απαντήσουν εάν: «*γνωρίζετε ποιοι μετανάστες δικαιούνται παροχής ασύλου*»; Το 58% των ερωτηθέντων απάντησε πως γνωρίζει ποιοι μετανάστες δικαιούνται άσυλο στη χώρα μας, ενώ το 42% απάντησε αρνητικά, όπως παρατηρούμε και από το παρακάτω πίνακα και το αντίστοιχο διάγραμμα.

Πίνακας 21: Γνωρίζετε ποιοί μετανάστες δικαιούνται παροχής ασύλου;

Γνωρίζετε ποιοι μετανάστες δικαιούνται παροχής ασύλου;	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	58	58%
ΌΧΙ	42	42%
ΔΓ/ΔΑ	0	0%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100%

Διάγραμμα 14: Γνωρίζετε ποιοί μετανάστες δικαιούνται παροχής ασύλου;

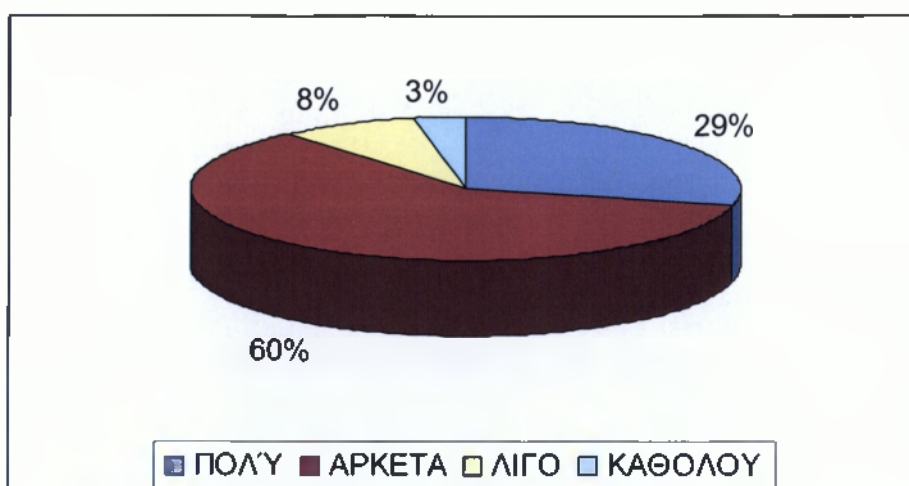


Στην τελευταία ερώτηση τους ζητήθηκε να μας απαντήσουν εάν «θα σας ενοχλούσε η ύπαρξη ενός κέντρου υποδοχής μεταναστών στη γειτονιά σας»; Το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε ότι θα τους ενοχλούσε αρκετά ενώ το 29% πολύ. Δηλαδή το 89% των ερωτηθέντων ενοχλούνται εάν υπάρξει ένα κέντρο υποδοχής μεταναστών στη γειτονιά τους. Ωστόσο υπάρχει και ένα 8% που θα τους ενοχλούσε λίγο ενώ μόλις το 3% δεν θα τους ενοχλούσε καθόλου.

Πίνακας 22: Θα σας ενοχλούσε η ύπαρξη ενός κέντρου υποδοχής μεταναστών στη γειτονιά σας;

Θα σας ενοχλούσε η ύπαρξη ενός κέντρου υποδοχής μεταναστών στη γειτονιά σας;	Συχνότητα	Ποσοστό
ΠΟΛΥ	29	29%
ΑΡΚΕΤΑ	60	60%
ΛΙΓΟ	8	8%
ΚΑΘΟΛΟΥ	3	3%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100%

Διάγραμμα 15: Θα σας ενοχλούσε η ύπαρξη ενός κέντρου υποδοχής μεταναστών στη γειτονιά σας;



ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουμε ολοκληρώνοντας την εργασία είναι ότι η μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα απέχει πολύ από τα ευρωπαϊκά πρότυπα γιατί θεωρούμε ότι τα πάντα βρίσκονται υπό το κράτος της γραφειοκρατίας. Βέβαια, ιδέες υπάρχουν, τα προσωπικά συμφέροντα όμως, η δυσμενής οικονομική κατάσταση της χώρας, ακόμη και η ρατσιστική διάθεση ορισμένων δεν επιτρέπουν δραστικές λύσεις.

Τα κέντρα υποδοχής μεταναστών είναι μια αρκετά ικανοποιητική λύση στο θέμα της τεράστιας εισροής παράνομων μεταναστών στη χώρα. Με την βοήθεια αυτών των κέντρων το κράτος θα μπορούσε να ελέγχει και να καταγράφει το μεγάλο όγκο μεταναστών που εισέρχονται στη χώρα, είτε γιατί επιζητούν άσυλο είτε για ένα πέρασμα για μια καλύτερη ζωή.

Αυτή την στιγμή στη χώρα, με ελάχιστες εξαιρέσεις, οι περισσότεροι χώροι παραμονής των παράνομων μεταναστών είναι απλά κέντρα κράτησης με συνθήκες φυλακής. Τα κέντρα υποδοχής μεταναστών αποτελούν μέρος ενός σχεδίου της κυβέρνησης για την πάταξη της ανεξέλεγκτης εισροής μεταναστών ακόμη όμως δεν έχει υλοποιηθεί κάτι, δηλαδή ουσιαστικά δεν υφίστανται ακόμη κέντρα υποδοχής μεταναστών. Οι μετανάστες κρατούνται ως παραβάτες, το κράτος δεν δίνει τις απαραίτητες παροχές όπως είδη υγιεινής, ένδυση, άνετους και αξιοπρεπείς χώρους, ιατρική περίθαλψη, προαυλισμό. Επιπλέον τα κέντρα υποδοχής δεν είναι στελεχωμένα με το κατάλληλο εργατικό δυναμικό όπως νοσηλευτές, ψυχολόγους, δικηγόρους, μεταφραστές.

Βέβαια αυτά φαντάζουν πολυτέλεια από την στιγμή που δεν υφίστανται κάποιος αρμόδιος φορέας να αναλάβει χρέη διοικήσεως και επιτήρησης των κέντρων. Το να ψηφιστεί ένας νόμος δεν έχει καμία ουσία αν δεν υλοποιηθεί, κάτι που εμφανώς συμβαίνει στην περίπτωση των κέντρων υποδοχής μεταναστών.

Από την πλευρά των ίδιων των μεταναστών η όλη κατάσταση είναι μια παράφορη καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους και τους οδηγεί να θεωρούν καλύτερη την απέλαση, την επιστροφή στο σημείο από όπου ξεκίνησαν, παρά την παραμονή σε μία τόσο αφιλόξενη και χαώδη, όσον αφορά τις γραφειοκρατικές διαδικασίες, χώρα. Βρίσκονται κυριολεκτικά χαμένοι και χωρίς σαφή εικόνα για το πιο θα είναι το μέλλον τους.

Οι πολίτες αν και θεωρητικά τάσσονται υπέρ των μεταναστών και δηλώνουν αλτρουιστές δεν θέλουν άμεση επαφή με τους μετανάστες και τα κέντρα. Κάνεις δεν θέλει κάποιο κέντρο κοντά στο σημείο που κατοικεί γεγονός που παραπέμπει σε άλλες εποχές και άλλες καταστάσεις (εξορία). Αν λοιπόν δεν υφίστανται αρμόδιοι φορείς, το κατάλληλο προσωπικό, τα κατάλληλα είδη πρώτης ανάγκης και υγιεινής, ο κατάλληλος χώρος πώς είναι δυνατό να υπάρξει ένα κατάλληλο κέντρο υποδοχής; Οπότε είμαστε πάλι στην αρχή με τους μετανάστες έρμαια της ελληνικής πραγματικότητας.

Από την άλλη πλευρά κάποιος θα μπορούσε να υποστηρίξει ως ένα ισχυρό επιχείρημα ότι στην παρούσα οικονομική κατάσταση της χώρας δεν χωρά λύση για το μεταναστευτικό. Αυτό ίσως και να ισχύει, ίσως όμως η σωστή αντιμετώπιση, όσον αφορά το γραφειοκρατικό κομμάτι, να μην κοστίζει. Για να υπάρξει λύση θα πρέπει εκτός από την θέσπιση του νόμου να επέλθει και η εφαρμογή του. Να οριστεί ένας αρμόδιος φορέας ο οποίος θα αναλάβει το ζήτημα της χρηματοδότησης του χώρου, θα αναλάβει να το στελεχώσει με το κατάλληλο προσωπικό, και θα δημιουργηθεί ένας κατάλληλος χώρος που θα πληρεί τις προδιαγραφές.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σημαντικό ρόλο κατέχει ο κοινός νους. Αρχικά θα πρέπει ο ελληνικός λαός να αντιμετωπίσει τον μετανάστη σαν άνθρωπο και όχι σαν εισβολέα πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει να εγκαταλείψει τις όποιες ρατσιστικές ιδέες κνοφορεί. Ακόμη και αν κατοικούσαμε σε μια ιδεατή κοινωνία που όλα δουλεύουν σαν ελβετικό ρολόι δεν θα μπορούσαν να υπάρξουν χώροι για τους μετανάστες αν οι πολίτες δεν συμφωνούσαν και δεν το αποδεχόταν.

Το να θεσπιστεί ένας νόμος είναι εύκολο το να υλοποιηθεί είναι το δύσκολο. Για να υπάρξει ένα κατάλληλο κέντρο υποδοχής μεταναστών θα πρέπει:

Να στελεχωθεί με το κατάλληλο προσωπικό, άτομα εξειδικευμένα, κατάλληλα να προσφέρουν όσο το δυνατόν καλύτερες υπηρεσίες.

Εκτός από φύλακες είναι απαραίτητη η ύπαρξη ενός διευθυντή-διοικητή που θα αναλάβει σχετικές αρμοδιότητες.

Παράλληλα άκρως απαραίτητη είναι η ύπαρξη μεταφραστών καθώς αποτελεί μείζον πρόβλημα η αδυναμία επικοινωνίας με άτομα που δεν μιλούν άλλη γλώσσα εκτός από την μητρική τους.

Απαραίτητο είναι το νοσηλευτικό προσωπικό.

Σημαντική επίσης η χρήση προσωπικού υπεύθυνου για την καθαριότητα του χώρου και τέλος συνεργασία με δικηγόρους για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους.

Ένα ακόμη σημαντικό ζήτημα είναι η ύπαρξη των κατάλληλων αρμόδιων φορέων υποδοχής, οι οποίοι θα είναι υπεύθυνοι για την λειτουργία, τη χρηματοδότηση και γενικότερα την ύπαρξη των κέντρων υποδοχής.

Ο υλικός εξοπλισμός είναι μια ακόμη απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία του κέντρου, στον υλικό εξοπλισμό περιλαμβάνονται επίσης και τα είδη υγιεινής.

Η ιατρική περίθαλψη και η ψυχολογική υποστήριξη αποτελούν επίσης ένα μείζον θέμα. Οι μετανάστες πρέπει να υποβάλλονται σε εξετάσεις κυρίως για την ύπαρξη μεταδοτικών νοσημάτων, τα οποία είναι συχνό φαινόμενο στα άτομα που προέρχονται από τις χώρες του τρίτου κόσμου και επιπλέον για ιατρική βοήθεια σε περίπτωση ανάγκης.

Η ψυχολογική υποστήριξη είναι απαραίτητη ειδικά στα άτομα που έχουν υποστεί πολύ άσχημες συνθήκες διαβίωσης και άσχημες συνθήκες κατά την προσπάθεια εισόδου τους στην χώρα, σε μια χώρα ξένη και τόσο πολιτισμικά διαφορετική.

Η ύπαρξη του κατάλληλου χώρου, με όλες τις απαραίτητες προδιαγραφές για την αξιοπρεπή παραμονή ενός ανθρώπου, όσο το δυνατόν πιο καινούργιες εγκαταστάσεις μεγάλοι χώροι προαυλισμού, χώροι για τα ιατρεία, για άθληση και δραστηριότητες, χώροι για εκδηλώσεις και ψυχαγωγία.

Να αναφερθούμε επίσης ότι είναι σημαντική η ταυτοποίηση και καταγραφή των μεταναστών. Για τον πλήρη έλεγχο της μεταναστευτικής ροής με ερωτηματολόγια και συνεργασία με τις χώρες αποστολής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Καβουνίδη Τζ., Κοντής Αν., Λιανός Θ., Φακιολάς Ρ., (2008), «Μετανάστευση στην Ελλάδα», τόμος Α΄, Αθήνα, εκδόσεις ΙΜΕΠΟ.
- 2) Καλοφωλιάς Κ., (2011), «Το μεταναστευτικό Ζήτημα στη Μεσόγειο (Ισπανία-Ιταλία-Ελλάδα)», Αθήνα, εκδόσεις Σιδέρη Μιχάλη.
- 3) Καψάλης Α., Λινάρδος-Ρυλμόν Π., (2005), «Μεταναστευτική πολιτική και δικαιώματα των μεταναστών», Αθήνα, Μελέτες 22.
- 4) Κόντης Αν., (2009), «Ζητήματα κοινωνικής ένταξης Μεταναστών», Αθήνα, εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
- 5) Μουσούρου, Λουκία Μ., (1991), «Μετανάστευση και μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα και την Ευρώπη», Αθήνα, εκδόσεις Gutenberg.
- 6) Ναζάκης Χ., Χλέτσος Μ., (2001), «Μετανάστες και Μετανάστευση» Αθήνα, εκδόσεις Πατάκη.
- 7) Νικολινάκος Μ., (1974), «Οικονομική ανάπτυξη και μετανάστευση στην Ελλάδα: οι εισηγήσεις στο σεμινάριο του Παρισιού τον Απρίλιο του 1973», Αθήνα, εκδόσεις Κάλβος.
- 8) Πετρινώτη- Κώνστα, (1993), «Η Μετανάστευση προς την Ελλάδα: μια πρώτη καταγραφή, ταξινόμηση και ανάλυση», Αθήνα, εκδόσεις Οδυσσέας.
- 9) Green, Nancy L., (2004), «Οι δρόμοι της μετανάστευσης

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- 1) www.ageioforos.gr
- 2) www.agiasos.gr/updates/php
- 3) www.apodimos.com/arthra/05/may

- 4) www.astynomia.gr/index.php
- 5) www.el.m.wikipedia.org/wiki
- 6) www.eparousia.gr
- 7) www.madata.gr
- 8) www.metanasteysi.com/index/index.php
- 9) www.skai.gr
- 10) www.unhcr.gr/genikes-plirofories/ellada.htm

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

1) Φύλο

Άνδρας

Γυναίκα

2) Ηλικία

20-25

25-30

30-35

35-40

3) Εκπαίδευση

Α/θμια

Β/θμια

Γ/θμια

Κάτοχοι διδακτορικού τίτλου

4) Επάγγελμα

Δημόσιος τομέας

Ιδιωτικός τομέας

Ανεργοί

Φοιτητές

Β΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

1) Γνωρίζετε τι είναι τα κέντρα υποδοχής μεταναστών;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΓ/ΔΑ

2) Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχουν κέντρα υποδοχής μεταναστών ;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΜΑΛΛΟΝ ΝΑΙ

ΜΑΛΛΟΝ ΟΧΙ ΔΓ/ΔΑ

3) Γνωρίζετε εάν υπάρχουν στα Ιωάννινα κέντρα υποδοχής μεταναστών;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΔΓ/ΔΑ

4) Νομίζετε ότι υπάρχει σωστή πολιτική αντιμετώπισης των εισερχόμενων μεταναστών;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΔΓ/ΔΑ

5) Πιστεύετε ότι οι συνθήκες κράτησης των μεταναστών συμπλέουν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΔΓ/ΔΑ

6) Με την παρούσα οικονομική κατάσταση της χώρας πιστεύετε πως η επιδότηση χώρων υποδοχής μεταναστών θα ήταν λανθασμένη;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΔΓ/ΔΑ

7) Κατά πόσο υφίστανται αρμόδιοι φορείς υποδοχής μεταναστών στα Ιωάννινα;

Υπάρχουν Δεν υπάρχουν ΔΓ/ΔΑ

8) Έχετε κάποια επαφή με κάποιο μετανάστη;

ΝΑΙ ΟΧΙ

9) Σε γενικές γραμμές θα λέγατε ότι η μετανάστευση μάλλον ωφελεί, ή μάλλον βλάπτει την Ελλάδα;

Μάλλον ωφελεί

Μάλλον βλάπτει

Ούτε / Ούτε

ΔΓ/ΔΑ

10) Γνωρίζετε ποιοι μετανάστες δικαιούνται παροχής ασύλου;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

11) Θα σας ενοχλούσε η ύπαρξη ενός κέντρου υποδοχής μεταναστών στη γειτονιά σας;

ΠΟΛΥ

ΑΡΚΕΤΑ

ΛΙΓΟ

ΚΑΘΟΛΟΥ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΠΟΛΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΑΣ